

BİLGİLERİMİZİ HATIRLAYALIM

SÖZCÜKTE ANLAM ÖZELLİKLERİ

Bir dildeki anlamlı ses veya ses birliklerine sözcük adı verilir. Sözcükler, tek başınayken sahip oldukları anlamın yanı sıra cümle içinde farklı anlamlar kazanabilir. Tek başınayken sahip oldukları ve cümle içinde kazandıkları anlam özellikleri bakımından sözcükler dört gruba ayrılır.

1. GERÇEK ANLAM

Bir sözcüğün akla gelen ilk anlamı veya bu anlama bağlı olarak cümlede kazandığı yeni anlamlardır.

Örnekler

- Küçükken en sevdiğim oyun saklambaçtı. → "Oyun" sözcüğünün akla gelen ilk anlamı "iyi vakit geçirmeye yarayan eğlence" olduğuna göre bu cümledeki "oyun" sözcüğü gerçek anlamıyla kullanılmıştır.
- Zeybek oyunu ağır hareketlerle oynanır. → "Oyun" sözcüğü bu cümlede, akla gelen ilk anlamına bağlı olarak "müzik eşliğinde yapılan hareketlerin bütünü" anlamı kazandığı için gerçek anlamıyla kullanılmıştır.

Dilimizde sözcüklerin birçoğunun akla gelen bir tek anlamı vardır. Akla ilk gelen anlamı birden fazla olan sözcükler sesteş (eş sesli) ya da kökteş (ortak köklü) sözcüklerdir.

Örnekler

- Kardeşimin boyu beni bile geçmişti.
- Kayı boyu, Osmanlı Devleti'ni kurmuştu. → "Boy" sözcüğü bu cümlelerden ilkinde "bir şeyin tabanı ile en yüksek noktası arasındaki uzaklık" anlamında, ikincisinde ise "ortak bir atadan türediklerine inanılan topluluk, kabile" anlamında kullanılmıştır. Bunların ikisi de akla gelen ilk anlam olduğu için "boy" sözcüğü sesteştir.

Dilimizdeki sözcükler, kullanıldıkları cümlelerde yeni anlamlar kazanabildiği için bazı sözcüklerin birden fazla gerçek anlamı bulunabilmektedir.

Örnekler

- Raftaki kitabı alıp sayfalarını karıştırmaya başladı. → "Almak" sözcüğü akla gelen ilk anlamı "bir şeyi bulunduğu yerden ayırmak, kaldırmak" olduğuna göre bu cümlede gerçek anlamıyla kullanılmıştır.
- Yeni aldığı araba herkesin ilgisini çekmişti. → "Almak" sözcüğü bu cümlede ilk anlamına bağlı olarak "satın almak" anlamı kazandığı için gerçek anlamdadır.

Organ adlarının başka varlıklara yakıştırılması ile ortaya çıkan kullanımlar da gerçek anlam olarak değerlendirilir.

Örnekler

- Köprünün ayaklarında bakım çalışması yapılıyor. → Gerçek anlam
- Şişenin ağzını açık bırakınca su dökülmüş. → Gerçek anlam

1. KONU: SÖZCÜKTE ANLAM

2. MECAZ ANLAM

Bir sözcüğün ilgi veya benzetme sonucu gerçek anlamının dışında kullanılmasıdır.

Örnekler

- Türlü oyunlarla bizi kandırıp kaçırmıştı. → "Oyun" sözcüğü bu cümlede "hile, düzen, entrika" anlamında kullanıldığı için mecaz anlamdadır.
- İki eski dost, koyu bir sohbete dalmıştı. → "Koyu" sözcüğü bu cümlede "derin, hararetli" anlamında kullanıldığı için mecaz anlamdadır.

 Dikkat! → Sözcükler, mecaz anlam kazanırken genellikle somuttan soyuta geçer.

Örnekler

- Daha fazla dayanamayıp söze karıştı. → "Dayanmak" sözcüğü bu cümlede "sabretmek" anlamı kazandığı için mecaz anlamdadır.
- Eski koltuklar, bize on yıl dayandı. → "Dayanmak" sözcüğü bu cümlede "uzun süre kullanılmaya elverişli olmak" anlamı kazandığı için mecaz anlamdadır.

 Dikkat! → Sözcükler, mecaz anlam kazanırken genellikle somuttan soyuta geçer.

Örnekler

- Bugün hava, dünden daha sıcak sanki. → Gerçek anlam
- Herkes, kendi havasında bir şeylerle meşguldü. → Mecaz anlam (Soyut anlam kazandı.)

3. TERİM ANLAM

Bir sözcüğün bilim, sanat, spor ya da meslek dallarıyla ilgili özel ve belirli bir anlamda kullanılmasıdır.

Örnekler

- Bu oyunda ünlü tiyatrocular rol alıyor. → "Oyun" sözcüğü bu cümlede "sahnelenmek üzere yazılmış eser" anlamında kullanıldığı için terim anlamdadır.
- İki takımın karşılaşması beraberlikle sonuçlandı. → "Karşılaşma" sözcüğü bu cümlede "iki takım arasında yapılan yarışma" anlamında kullanıldığı için terim anlamdadır.

 Dikkat! → Bir sözcüğün terim olup olmaması, kullanıldığı cümleye göre değişir.

Örnekler

- Şiirde ölçü, en az uyak kadar önemlidir. → Terim anlam
- İnsan, hiçbir durumda ölçüyü aşmamalı. → Mecaz anlam

ETKİNLİK 1

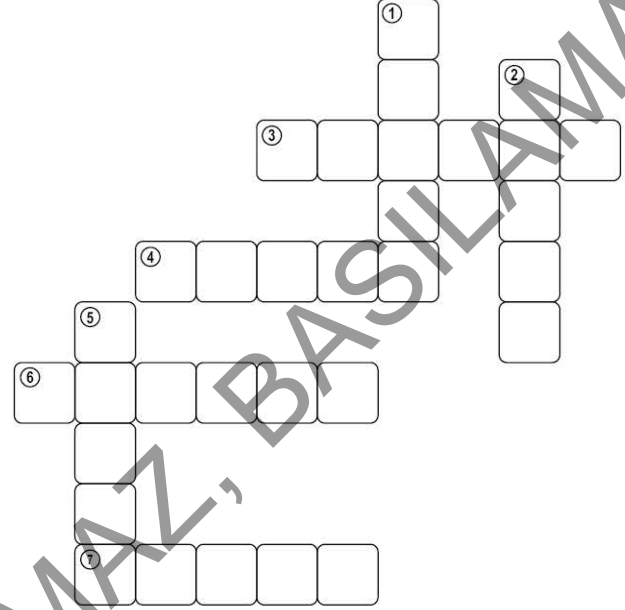
Her bir ifadeyi dikkatlice okuyunuz. İfade doğruysa "D" sütununa "✓", yanlışsa "Y" sütununa "✓" işareti koyunuz.

No	İFADE	D	Y
1.	"Çocuk, bahçedeki ağacın dalına tırmandı." cümlesinde "dal" kelimesi gerçek anlamıyla kullanılmıştır.		
2.	"Bu sözler, kalbimi çok kırdı." cümlesinde "kırdı" kelimesi terim anlamıyla kullanılmıştır.		
3.	"Matematik dersinde üçgenin açılarını öğrendik." cümlesinde "açı" kelimesi terim anlamıyla kullanılmıştır.		
4.	"Annem, mutfakta sıcak çorba yaptı." cümlesinde "çorba" kelimesi mecaz anlamıyla kullanılmıştır.		
5.	"Sınavı kazanınca havalara uçtu." cümlesinde "uçtu" kelimesi mecaz anlamıyla kullanılmıştır.		
6.	"Fen dersinde hücrenin yapısını inceledik." cümlesinde "hücre" kelimesi gerçek anlamıyla kullanılmıştır.		
7.	"Kuş, kanadını çırparak gökyüzüne yükseldi." cümlesinde "kanat" kelimesi gerçek anlamıyla kullanılmıştır.		
8.	"Arkadaşım, bana soğuk davrandı." cümlesinde "soğuk" kelimesi gerçek anlamıyla kullanılmıştır.		
9.	"Doktor, hastaya antibiyotik kullanmasını söyledi." cümlesinde "antibiyotik" kelimesi terim anlamıyla kullanılmıştır.		
10.	"Elindeki bardağı masaya bıraktı." cümlesinde "bardak" kelimesi mecaz anlamıyla kullanılmıştır.		
11.	Gerçek anlamlı kelimeler, somut varlıkları ya da eylemleri doğrudan ifade eder.		
12.	Mecaz anlamlı kelimeler, her zaman bilimsel bir kavramı ifade eder.		
13.	"Havalara uçmak" ifadesi, çok sevinmek anlamında mecaz olarak kullanılmaktadır.		
14.	"Üçgen" kelimesi, matematik dersinde terim anlamıyla kullanılır.		
15.	Bir kelimenin terim anlamı, günlük konuşmada kullanılan kelimelerdir.		

Gerçek Anlamlı Mecaz Anlamlı Terim Anlamlı Yanlış İfade

ETKİNLİK 2

Aşağıdaki bulmacayı "yatay" ve "aşağıya" kutularındaki cümlelerin "mecaz", "terim", "gerçek" anlam özelliklerine göre doldurunuz.

Yatay:

3. Masanın üzerindeki bardak devrildi.
4. Üçgenin iç açısını bilmiyordu.
6. Kayığın burnu iskeleye çarptı.
7. Olaya başka açıdan bakması gerekti.

Aşağıya:

1. Şair Evlenmesi beş perdelik bir oyundur.
2. Bu sözler kalbimi çok kırdı.
5. Biyoloji öğretmeni fotosentez konusunu anlattı.

ETKİNLİK 3

Aşağıdaki cümlelerde yer alan altı çizili kelimelerle ilgili verilen yargılar doğruysa (D), yanlışsa (Y) harfini yay ayağı içine yazınız.

- "İki ülke arasındaki siyasi iklim, son günlerde gide-rek sertleşiyor." cümlesindeki altı çizili kelime coğrafya terimi olarak kullanılmıştır. ()
- "Olayların üzerindeki esrar perdesi, çözülünce herkes rahat bir nefes aldı." cümlesindeki altı çizili kelime gerçek anlamıyla kullanılmıştır. ()
- "Sahnedeki sergilenen oyunun ikinci perdesi seyirci-den büyük alkış aldı." cümlesindeki altı çizili kelime terim anlamda kullanılmıştır. ()

1. I. Annem, elbisenin eteğini dikkatlice ütöledi.
II. Küçük bir başarı bile bazen insanın yüreğinde büyük bir ışık yakar.
III. Geçmişte yaşadığı pişmanlıklar, onu yıllar boyunca yavaş yavaş çökertti.

Numaralanmış cümlelerde altı çizili sözcükler anlamına göre hangisinde doğru eşleştirilmiştir?

	I	II	III
A)	Mecaz	Gerçek	Mecaz
B)	Gerçek	Mecaz	Mecaz
C)	Mecaz	Mecaz	Gerçek
D)	Gerçek	Gerçek	Mecaz

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde terim anlam kullanılmamıştır?

- A) Tenis maçının son seti çekişmeliydi.
B) Mikroskopta hücre duvarı inceledik.
C) Kelimelerde vurgu hataları vardı.
D) Vazo, fotoğraf karesine sığmıyordu.

3. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde bütün sözcükler "gerçek" anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Kapı ağzında durmuş, herkesi seyrediyordu.
B) Günlük, kişinin hayattan beslenen bir yazı türüdür.
C) Sanığın anlattıkları doyurucu bir açıklama olmadı.
D) Müsamerede okunan şiiri herkes defterine yazmış.

4. I. Sene sonundaki bilgi yarışmasında birinci gelecektir.
II. Sürücülerin bu kuralları çiğnemesine izin vermeyeceğiz.
III. Ne kadar uğraşıysa da gömleğindeki lekeyi çıkaramadı.
IV. Yüksek bir maaş aldığı işinden ayrıldı.

Numaralanmış bu cümlelerin hangisinde altı çizili sözcükler gerçek anlamı dışında kullanılmıştır?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) II ve IV

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "görmek" sözcüğü mecaz anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Bu sabah onları yolda gördüm.
B) Annesi karşısında görünce çok sevindi.
C) Her şeyi değişik bir açıdan görmek en önemli özelliği idi.
D) Onları görürsen bize de uğramalarını söyle, diyordu.

6. Aşağıdaki cümlelerde geçen deyimlerden hangisi mecaz anlamda kullanılmamıştır?

- A) LGS'ye düzenli çalışır, bugünün ödevini yarına bırakmazdı.
B) Ondaki ağırbaşlılık herkesin dikkatini çekiyordu.
C) Onun diline düşmeye görün, yaşadığınıza pişman olursunuz.
D) Bütün kitaptaki hiçbir ayrıntıyı gözden kaçırmıyordu.

7. I. Kapının kolunu kırınca çok laf yedi
II. İnce işlere aklım ermez
III. Köpeklerin burnu iyi koku alır
IV. Bu dalda başarılı olacağım

Bu cümlelerdeki altı çizili kelimeler anlamına göre aşağıdakilerin hangisinde doğru sıralanmıştır?

	I	II	III	IV
A)	Gerçek	Mecaz	Gerçek	Gerçek
B)	Mecaz	Gerçek	Gerçek	Mecaz
C)	Gerçek	Gerçek	Mecaz	Gerçek
D)	Mecaz	Mecaz	Gerçek	Gerçek

8. I. Gülün tomurcukları sabahleyin patlamış.
II. Sana göz değmiş.
III. Zamir, adın yerini tutan sözcüktür.
IV. Oyunun ikinci perdesinde elektrikler kesildi.
V. Defterin yapraklarını yırtmamalısın.

Bu cümlelerle geçen çizili kelimeler anlam özellikleri bakımından eşleştirildiğinde hangisi dışta kalır?

- A) IV B) III C) II D) I

9. I. Soğuktan kaloriferin boruları patlamış.
II. Tatlı sözlerle annesinin gönlünü aldı.
III. Biraz sonra köyün toprak bir yoluna girdik.
IV. Karacadağ sırtlarına ağaç dikiyorlar.
V. Artık kolu kanadı kırılmıştı gencin!.

Numaralandırılmış bu cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerden hangisi mecaz anlamda kullanılmıştır?

- A) I ve II B) II ve V
C) III ve IV D) IV ve V

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tüm kelimeler gerçek anlamlıdır?

- A) Kütüphanenin en üst rafında duran kalın kitabın yıpranmış sırtı, yıllarca dokunulmuş olmanın izlerini taşıyor; her çizik, okunmuş bir gecenin hatırasını fısıldıyordu.
B) Dar sokağın iki yanına dizilmiş cumbalı evlerin tahta kolları, birbirine kavuşmak ister gibi karşılıklı uzanıyor; gökyüzünü ince bir mavi şerit hâlinde bırakıyordu.
C) Kırık testinin ince ağzından sızan birkaç damla su, toprağın susuz yüzüne düşüyor; kurak yaz günlerinin bütün yorgunluğu bu küçük damlalarda görünür hâle geliyordu.
D) Annem mutfaktaki büyük masanın üzerine un, yumurta, süt ve şeker koyduktan sonra temiz bir kaptı hamuru karıştırdı; hazırladığı kek karışımını yağlanmış tepsiye boşalttı.

11. I. Soğuk sudan boğazı şişmişti.
II. İki gemi boğazda çarpıştı.
III. Şişeyi boğazına kadar doldurmuştu.

Bu cümlelerde geçen "boğaz" sözcüğü anlamına göre hangi şıkta sırasıyla verilmiştir ?

	I	II	III
A)	Gerçek	Mecaz	Gerçek
B)	Mecaz	Gerçek	Gerçek
C)	Gerçek	Gerçek	Gerçek
D)	Gerçek	Mecaz	Mecaz

1. KONU: SÖZCÜKTE ANLAM

1. Aşağıdaki bulmacada yatay ve dikey cümlelerdeki mecaz, gerçek, terim anlamları bulundurmaya yönelik görsel verilmiştir.

YATAY →

3. Dedem cevizleri taşa vurarak kırdı.
4. Babam dişine implant yaptırdı.
5. Öğretmenim, mecaz hakikatin köprüsüdür, derdi.

AŞAĞIYA ↓

1. Üç perdelik töre komedisini izledik.
2. Ateş bacayı sardı.
3. Tutunca kapının kolu çıktı.

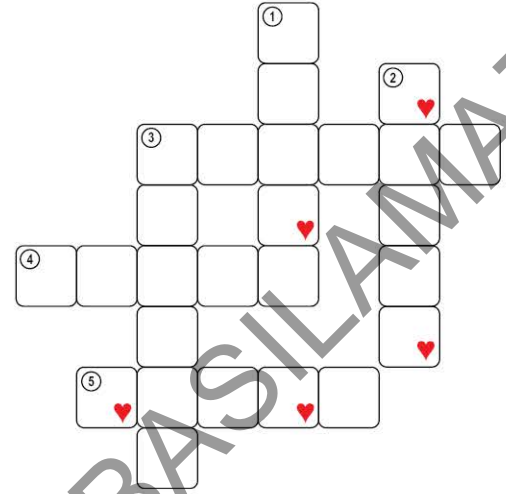
Buna göre bulmacada "♥" ile işaretlenmiş kutucuklardan çıkarılabilecek şifre aşağıdakilerden hangisidir ?

A) Yazar

B) Gezer

C) Merak

D) Mazim

2. Şişenin boğazı ağzına kadar boya ile doluydu. Masanın bacağına çarpınca hafif bir dökülme oldu. Yokuşun başına kadar şişeyi taşıyacağını anladı. Eline alıp kalorifer peteğine koydu. Koyarken bir damla da ayakkabının burnuna damlamıştı. Hemen masanın gözünden bir mendil alıp temizledi. O gün etekleri tutuştu, seçtiği meslek dalı epey meşakkatliydi.

Bu metinde geçen gerçek anlamlı sözcükler aşağıdakilerden hangisiyle eşleşmez?

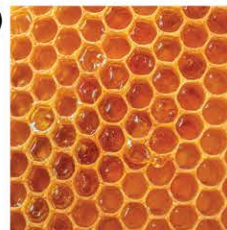
A)

B)

C)

D)

BİLGİLERİMİZİ HATIRLAYALIM

SÖZCÜKTE ÇOK ANLAMLILIK

Önemli!

Sözcüklerin temel anlamlarının yanı sıra cümle içinde yeni anlamlar kazanmasına "çok anlamlılık" denir. Çok anlamlılık, bir sözcüğün kaç farklı anlamda kullanıldığına yönelik sorulmaktadır. Bu tip sorularda, verilen sözcüğün anlam inceliklerine dikkat edilmelidir.

Örnekler

- İpi kesip makarayı bana uzattı.
- Dedem, bahçedeki kurumuş ağacı kesti.
- Tırnaklarını kesmeyen öğrencileri uyardı.
- Bu ilaç, bel ağrılarınızı hemen kesecek.
- Polis, kaza nedeniyle yolu kesmişti.

→ "Kesmek" sözcüğü birinci cümlede "bıçak, makas vb. bir araçla ikiye ayırmak", ikinci cümlede "dibinden ayırmak", üçüncü cümlede "ucunu almak", dördüncü cümlede "son vermek, gidermek", beşinci cümlede ise "geçişli önlemek" anlamında kullanılmıştır. Bu, "kesmek" sözcüğünün çok anlamlı olduğunu göstermektedir.

Örnekler

- Raftaki kitabı alıp sayfalarını karıştırmaya başladı.
- Yeni aldığı araba herkesin ilgisini çekmişti.
- İstanbul'u alıp ülkenin başkenti yapmışlardı.
- Maçı aldığımız için hepimiz çok sevinçliydik.
- Elinizdeki sepet yaklaşık iki kilo incir alır.

→ "Almak" sözcüğü birinci cümlede "bir şeyi bulunduğu yerden ayırmak, kaldırmak", ikinci cümlede "satın almak", üçüncü cümlede "fethetmek", dördüncü cümlede "kazanmak", beşinci cümlede ise "içine sığmak" anlamında kullanılmıştır.

Örnekler

- Arabayı garaja çekti.
- Bu iş beni hiç çekmedi.
- Yıllarca çok çekti bu adam.
- Fotoğrafını çekip arkadaşlarına gönderdi.

→ "Çekmek" sözcüğü birinci cümlede "bir şeyi sürükleyerek götürmek", ikinci cümlede "ilgi duymak, hoşlanmak", üçüncü cümlede "acı, sıkıntı yaşamak", dördüncü cümlede ise "fotoğraf veya video kaydetmek" anlamında kullanılmıştır.

Dikkat!

Çok anlamlı sözcüklerde anlamlar birbirinden tamamen farklı olabilir. Hangi anlamın kullanıldığını anlamak için cümlelerin bağlamına dikkat edilmelidir.

Örnek Soru:

- Köylüler, daha gün doğmadan tarlalara giderdi.
- Kışın günler kısılınca dükkanı erken kapatıyordu.
- Şubat ayı, dört senede bir yirmi dokuz gün olur.
- Zavallı adam bir gün görmedi yıllar boyunca.

"Gün" sözcüğü numaralanmış cümlelerde kaç farklı anlamda kullanılmıştır?

A) 1

B) 2

C) 3

D) 4

1. KONU: SÖZCÜKTE ANLAM

Çözüm:

"Gün" sözcüğü I. cümlede "güneş" anlamında, II. cümlede "gündüz" anlamında, III. cümlede "yirmi dört saatlik zaman dilimi" anlamında, IV. cümlede ise "iyi yaşanmış zaman" anlamında kullanılmıştır. Dolayısıyla sözcük dört farklı anlamda kullanıldığı için cevap "D" seçeneğidir.

Örnek Soru:

- I. Sabah erken kalkmak için kendine katı kurallar koydu.
- II. Hamuru iyice katı bir kıvama gelene kadar yoğurdu.
- III. Onun kararları, her zaman katı ve değişmezdir.
- IV. Soğuk havada su katı hale geçti.

"Katı" sözcüğü kaç cümlede farklı anlamda kullanılmıştır?

- A) 2 B) 3 C) 4 D) 1

Çözüm:

"Katı" sözcüğü I. cümlede "sert, kesin", II. cümlede "yoğun, sertleşmiş", III. cümlede "katı kurallar, değişmez", IV. cümlede ise "maddenin fiziksel hali" anlamında kullanılmıştır. Dört cümlede de farklı anlamlarda kullanılmıştır.

Örnek Soru:

- I. Bıçakla ipi kesti.
- II. Doktor, hastanın saçını kesti.
- III. Jandarma, kaçakların yolunu kesti.
- IV. Onunla olan ilişkisini kesti.

"Kesmek" sözcüğü kaç farklı anlamda kullanılmıştır?

- A) 2 B) 3 C) 4 D) 1

Çözüm:

"Kesmek" sözcüğü I. cümlede "ikiye ayırmak", II. cümlede "ucunu almak, tıraş etmek", III. cümlede "geçişi engellemek", IV. cümlede ise "son vermek, gidermek" anlamında kullanılmıştır. Dört cümlede de farklı anlam kazandığı için cevap "C" seçeneğidir.

Örnekler

"Pişmek" sözcüğünün anlamları

- Yiyeyeğin yenilecek duruma gelmesi → Fırındaki ekmek güzelce pişti.
- Isı etkisiyle olgunlaşmak → Güneşte kalan domatesler iyice pişti.
- Çok sıcaqlamak / bunalmak → Kalabalık sınıfta sıcaktan piştik.
- Deneyim kazanmak / ustalaşmak → O, bu meslekte yıllarca çalışarak iyice pişti.
- Olgunlaşmak / gelişmek → Genç futbolcu zamanla takımda pişti.
- Güneşten yanmak / kavrulmak → Yazın tarlada çalışan işçiler güneşin altında pişti.

"Kırmak" sözcüğünün anlamı

- Sert şeyleri vurarak veya ezerek parçalamak → Cevizleri ağır bir taşla kırıp afiyetle yedik.
- Gücendirmek / incitmek / üzme → Söylediği düşüncesiz sözlerle en yakın dostunu kırdı.
- Fiyatı indirmek / ucuzlatmak → Satıcı, müşterinin ısrarına dayanamayıp fiyatı biraz kırdı.
- Etkisini azaltmak / hafifletmek → Akşama doğru esen ılık rüzgâr, havanın dondurucu soğuğunu kırdı.
- Katlamak / kıvrırmak → Elindeki mektup kâğıdını özenle ikiye kırıp zarfın içine yerleştirdi.
- (Hastalık, soğuk vb.) Yok etmek / zarar vermek → Bu yılki şiddetli don olayı tarladaki bütün ekinleri kırdı.

ETKİNLİK 1

Anlam Avcısı

Parantez içerisinde anlamı yanlış verilen kelimenin doğru anlamıyla oluşan şifreyi bulunuz

Aşağıdaki paragrafta bazı kelimelerin anlamları yay ayaç içinde verilmiştir.

Kişi, nasılsa başkasını da ona göre değerlendirmek hatasına düşmemelidir. Kanıksadığım (alıştığım), bağlı hissettiğim düşünceyi başkalarına empoze etmeye (zorla kabul ettirmeye) çalışmam. Birçok insanın farklılığı, benzerlikten daha anlamlı gelir. Bu yüzden herkesin orijinal (bağımsız) bir fikre sahip olduğu unutulmamalıdır. Her kişiyi kendi sınırları çevresinde değerlendirmeli, bize karşı mesafeli ya da yakın duruşlarına saygılı olmalıyız. Kendimizi her zaman karşıımızdakiinin yerine koymalı, empatiyi (duygudaşlığı) asla bırakmamalıyız.

Parantez içerisinde anlamı yanlış verilen kelimenin doğru anlamıyla oluşan şifreyi bulunuz.

A	B	C	D	E	F	G	H	İ	J	K	L	M	N	O
22	8	3	17	2	16	29	14	18	13	6	21	12	28	24
P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	Ç	Ö	Ü	
22	1	25	15	9	11	26	20	19	7	10	4	27	5	

ŞİFRE

ETKİNLİK 2

Aşağıdaki cümlelerde "açmak" sözcüğünün kazandığı anlamları alttaki harflerle eşleştirerek yay ayaç içine yazınız.

1. Mahallemizin köşesine yeni bir fırın açtılar. ()
2. Giydiğin bu mavi gömlek seni çok açtı. ()
3. O konuşmak istemeyince konuyu mecburen ben açtım. ()
4. Baharın gelmesiyle birlikte bahçedeki tüm ağaçlar çiçek açtı. ()

Anlamlar:

- A) Yakışmak, güzel göstermek, ferahlatmak
- B) Bir iş yeri kurmak, faaliyete geçirmek
- C) Bitkiler çiçeklenmek, tomurcuklanmak
- D) Bir sorunu veya konuyu konuşmaya başlamak

ETKİNLİK 3

Aşağıdaki cümlelerde geçen çizili sözcükleri anlamlarına göre inceleyiniz.

Yeni bir adım atmadan başarıya ulaşamazsın.

Küçük yaşta çok sıkıntı gördü.

Bu acılar onu pişirdi ve güçlü bir insan yaptı.

Sabah erken saatte evden çıktı.

Sıcaklık sıfır derecenin altına düştü.

A	B
DÜŞMEK	GİRİŞİMDE BULUNMAK
ÇIKMAK	TERLEMEK
ATMAK	AYRILMAK
PIŞMEK	DENEYİMLEMEK
GÖRMEK	AZALMAK

Eşleşmeyen kelimeyi farklı anlamlara gelecek şekilde cümlelerde kullanınız.

.....

.....

.....

ETKİNLİK 4

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere mutlu kelimesini ekleyiniz. Her cümlede kelimenin anlamını belirleyiniz.

1. Alanya tatilinden dönen çocuklar oldukça görünüyordu.
2. Barış Manço'nun şarkılarını dinlemek beni her zaman eder.
3. Yeni bir iş bulduğu için oldukça

1. • Acı soğuk, her yerimize işlemiş; bizi dondurmuştu.
• Doktorun yaptığı iğne, kollarımdaki şiddetli acıyı biraz olsun dindirmişti.
• Gurbette kalmanın acısı, her geçen gün artıyordu.

Bu cümlelerde geçen "acı" sözcüğü aşağıdaki anlamlardan hangisiyle kullanılmamıştır?

- A) Üzüntü, keder
B) Keskin, şiddetli
C) Bazı maddelerin dilde bıraktığı yakıcı duyu
D) Herhangi bir dış etken dolayısıyla duyulan rahatsızlık

2. "Bilmek" sözcüğü, aşağıdakilerin hangisinde "saymak, kabul etmek, addetmek" anlamında kullanılmıştır?

- A) Hepimiz, emeklerinizden dolayı size teşekkür borç biliriz.
B) Bu işe onun sayesinde alındığını bilmek, kendini kötü hissetmesine neden oluyordu.
C) Bilirim, bunları asla isteyerek yapmadın.
D) Bu alışverişte ben seni bilirim, diğerleri beni ilgilendirmez.

3. Aşağıdakilerin hangisinde "sarmak" sözcüğü "kaplamak" anlamında kullanılmıştır?

- A) Mangalı yakınca etrafı duman sardı.
B) Bu roman beni iyice sardı.
C) Canı sıkılan insan bana sarıyor.
D) Doktor kırık ayağımı sardı.

4. I. Göndermek
II. Kullanmamak, bırakmak
III. Koymak, yatırmak

"Atmak" sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde numaralanmış anlamlarından herhangi biriyle kullanılmamıştır?

- A) Geleceğe yatırım amacıyla bankaya para attım.
B) Zümre toplantısı bir hafta sonraya katılınca herkes çok şaşırdı.
C) Yaz geldi, kazakları bir kenara attık.
D) Derse geç kalan öğrencilere mesaj atıldıktan sonra sisteme yoklamalar girildi.

5. Toplumun dejenerasyona (yozlaşmaya) uğramış yapısı, çalakalem (gelişigüzel) yazılmış eserlerle değil; kelime dağarcığı (kalitesi) güçlü, didaktik (öğretici) kalemlerin bilgileri deşifre etmesiyle düzelir.

Parçada altı çizili sözlerden hangisinin anlamı yay ayrıç () içinde verilen açıklamayla uyusmamaktadır?

- A) dejenerasyon B) çalakalem
C) dağarcık D) didaktik

6. Edebî eserlerle toplumun kopuk olmasındaki sorunların temelinde - - - - neden edebî eserlerdeki alışılmamış bağdaştırmaları halka, halkın anlayacağı - - - - sunmamak yatar.

Bu parçadaki boşluklara aşağıdakilerden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

- A) açıktaki – sadelikte B) atan – yalınlıkta
C) yatan – biçimde D) yansıtılan – dille

7. I. Şimdi seni hiç çekemem.
II. Seni hiç çekemiyorlar.
III. Fotoğraf çekmek için çok güzel bir yer.
IV. Köpeğin ipini çekmek beni korkuttu.
V. Bütün hesabı o çekiyordu.
VI. Ben bütün bir sene bunun kahrını çektim.
- Numaralanmış bu cümlelerdeki "çekmek" kelimesi hangi ikisinde aynı anlamda kullanılmıştır?**

- A) I ve VI B) I ve III
C) II ve IV D) III ve V

8. • Kullandığı ilaçlar yüzünde leke yapmıştı.
• İskender dedem yüz yaşına kadar yaşamış.
• Alanya'nın denizine hayran olan çocuk akşam kadar yüzdü.
• Köyde koyunların derilerini yüzerdi.
- Numaralanmış bu cümlelerdeki "yüz" kelimesi kaç farklı anlamda kullanılmıştır?**

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

9. I. Bana başka bir yol bırakmadın
II. Başarıyı hak ediyor, bu yolda çok çalıştı.
III. Ayrılmaktan başka yolum yoktu.
IV. Bileziğimi yolda düşünmüşümdür.
V. Bu yolsuzluklara biri dur demeli.
- Numaralanmış bu cümlelerdeki "yol" kelimesi hangi ikisinde aynı anlamda kullanılmıştır?**

- A) I ve II B) I ve III
C) II ve IV D) III ve V

10. I. Ne yaparsam yapayım hafızamdaki kötü anılarımı silemiyorum.
II. Ev sahibine olan borcumuzu sildim.
III. Diğer okulu yarışmada sileceğimize inanıyoruz.
IV. Yerleri sildikten sonra dışarıya çıkabilir miyim?
V. Bursa'da, o güzel şehirde, yaşadıklarımızı sen silebilir misin?
- "Silmek" sözcüğü yukarıdaki cümlelerin hangi ikisinde aynı anlamda kullanılmıştır?**

- A) II ve V B) III ve IV
C) I ve V D) I ve III

11. Aşağıdakilerin hangisinde "çözülmek" sözcüğünün anlamı ile kullanımı birbirine uyumaktadır?

- A) Bağlı ya da düğümlü olan şeyin açılması / Ayakkabısının bağı yürürken çözüldü.
B) Katı bir maddenin sıvı içinde dağılması / Şeker, sıcak çayın içinde hemen çözüldü.
C) Sıkıntı ya da gerginliğin azalması / Öğretmenin güzel sözlerinden sonra sınıftaki gerginlik çözüldü.
D) Bir şeyi daha sağlam hâle getirmek / Yağmur yağınca toprak iyice çözüldü.

12. Armonisi (ahengi) olan soyut konuları aksettirmek (yansıtmak) alegorik (simgesel anlatım) anlatımla mecazın arasındaki ince ayırma (imtiyaza) aşına olması ile mümkündür.

Bu parçada altı çizili sözlerden hangisinin anlamı yay ayraç () içinde verilen açıklamayla uyumamaktadır?

- A) armoni B) aksettirmek
C) alegorik D) ayırım

1. KONU: SÖZCÜKTE ANLAM

1. Çevre bilinci, insanın doğayla kurduğu o kadim bağı yeniden hatırlanmasıdır; bir yaprak düşüşünde mevsimin sesini duymak, bir derenin akışında hayatın ritmini hissetmektir. Bu bilinci çocuklara küçük yaşta (I) - - - - onların ruhuna yeşeren bir tohum ekmek gibidir; bu tohum zamanla kök salar, dal budak verir ve yaşam boyu solmaz, bir (II) - - - - dönüşür. Çevre eğitimi, aslında bir sevgi eğitimidir; toprağa, suya, havaya ve tüm canlılara duyulan derin bir (III) - - - - ilk adımdır. Ve bu adım ne kadar erken atılırsa yarınlara o kadar yeşil, o kadar umut dolu olacaktır.

Bu metinde geçen yerlere aşağıdakilerden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

	I	II	III
A)	ezberletmek	mutluluğa	sevginin
B)	aşılacak	duyarlılığa	saygının
C)	anlatmak	eğlenceye	anlaşmanın
D)	sevdirmek	göreve	ilginin

2. Öyküde, dışarıdan koyulmayan bir kriter (ölçüt) vardır. Yüzlerce de yazılsa geriye üç beş yazar kalır. Bu kural günümüz için de geçerlidir. Bu konuda ikirolukli (benimsenmeyen) bir durum hiçbir zaman olmamıştır. Bu dönemden de ileriye yazarlar kalacaktır ama çok değil. Her dönemde olduğu gibi bu dönemde de biçimi, içeriği, söylemi ile özgün (kendine has) yapı oluşturanlar yıllarca aktüel (güncel) kalacaktır. Ama benzer öyküler yazılmışsa hiç kuşku yok ki onların ömrü uzun olmayacaktır.

Bu parçada numaralanmış sözlerden hangisinin anlamı yay ayrıç () içinde verilen açıklamayla uyusmamaktadır?

- A) I B) II C) III D) IV

3. "Sanat eğitimi, öğrenciye yalnızca teknik beceri kazandırmaz; kişi, estetik birikimi - - - -, üretiminde - - - - aramalı ve ortaya koyduğu eseri kültürel bir - - - - bilinciyle derinleştirmelidir."

Bu cümledeki boşluklardan herhangi birine getirilemeyecek sözcük aşağıdakilerden hangisidir?

- A) özümseyerek B) bütünlük C) süreklilik D) dağınıklık

BİLGİLERİMİZİ HATIRLAYALIM

SÖZCÜKLER ARASI ANLAM İLİŞKİLERİ EŞ/YAKIN/ZIT/SESTEŞ KELİMELE

1. EŞ ANLAMLI (ANLAMDAŞ) SÖZCÜKLER

Yazılışları farklı, anlamları aynı olan sözcüklerdir.

Örnekler

Sözcük	Anlamdaşı	Sözcük	Anlamdaşı
fert	birey	tümce	cümle
biçim	şekil	mecburiyet	zorunluluk
medeniyet	uygarlık	lisan	dil
zengin	varlıklı	amaç	gaye
yöntem	metot	nesil	kuşak
yaşam	hayat	koşul	şart
üslup	biçem	etki	tesir
özveri	fedakârlık	yurt	vatan
vasıta	araç	bağımsızlık	istiklal

Önemli! Eş anlamlı sözcükler birbirinin yerine kullanılabilir.

Örnekler

- Yaşamını burada sürdürmesine imkân yoktu.
- Hayatını burada sürdürmesine olanak yoktu.

Dikkat! Bir sözcüğün birden fazla anlamdaşı bulunabilir.

Örnek

laf → söz → lakırtı → kelam → kavi

Önemli! Eş anlamlı sözcüklerden biri, cümlede farklı bir anlam kazandığında yerine eş anlamlısı getirilemez.

Örnek

- Onun böyle yüreksiz biri olduğunu bilmiyordum.
- "Yürek" sözcüğü bu cümlede "cesaret" anlamı kazandığı için yerine eş anlamlısı olan "kalp" sözcüğü getirilemez.

2. YAKIN ANLAMLI SÖZCÜKLER

Yazılışları farklı olan, anlamca aynı gibi görüldüğü hâlde aralarında anlam ayrımı bulunan sözcüklerdir.

Örnek

yalan ↔ yanlış korkak ↔ çekingen uğraşmak ↔ didinmek küsmek ↔ gücenmek

Önemli! Yakın anlamlılıkta belirleyici olan, sözcüklerin cümledeki kullanımıdır.

1. KONU: SÖZCÜKTE ANLAM

Örnek

- Tezgâhtaki karpuzlardan iki tane seçti. • Yemekten iki tabak da sana ayırdık.
→ Birbirlerinin yerine kullanılamaz ama yakın anlamlıdır.

3. ZIT (KARŞIT) ANLAMLI SÖZCÜKLER

Anlamca birbirinin tersi olan, birbiriyle çelişen sözcüklerdir.

Sözcük	Karşıtı	Sözcük	Karşıtı
uzak	yakın	üretim	tüketim
iniş	yokuş	açık	kapalı
yabani	evcil	fakir	zengin
aydınlık	karanlık	bol	kıt
yapay	doğal	arka	ön
dost	düşman	alçak	yüksek

Önemli! ➤ Bir sözcüğün zıddı cümleden cümleye farklılık gösterebilir.

Örnekler

- Açık penrecenin önüne iki kuş kondu. → Bu cümledeki "açık" sözcüğünün zıddı "kapalı"dır.
- Üzerinde açık mavi bir kıyafet vardı. → Bu cümledeki "açık" sözcüğünün zıddı "koyu"dur.

Dikkat! ➤ Olumsuzluk ve zıtlık birbiriyle karıştırılmamalıdır. Bir sözcük olumsuz yapılırken sözcüğün kendisinde herhangi bir değişim olmaz. Zıtlıkta ise sözcük değişmek zorundadır.

Örnekler

- varlıklı → varlıksız (Olumsuz)
- varlıklı → yoksul (Sözcük değişti, zıt)
- tatlı → tatsız (Olumsuz)
- tatlı → acı (Sözcük değişti, zıt)

4. EŞ SESLİ (SESTEŞ) SÖZCÜKLER

Yazılışları ve okunuşları aynı, anlamları farklı olan sözcüklerdir.

Örnekler

- Birden yere düşünce diz kapağım açıldı. → Kaval, baldır ve uyluk kemiğinin birleştiği yer.
- Şu kitapları raflara diz, sonra yanıma gel. → Yan yana yatay üst üste sıralamak.
→ Bu cümlelerdeki altı çizili sözcükler; yazılışları aynı, anlamları farklı olduğu için sestestir.

Dikkat! ➤ Sözcüklerin yan ve mecaz anlamı sestestikle karıştırılmamalıdır.

Örnek

- Hastalınca yüzünde kırmızı lekeler çıktı. • Cebinden yüz lira çıkarıp çocuğa uzattı.
→ Bu cümlelerdeki altı çizili sözcükler; yazılışları aynı, anlamları farklı olduğu için sestestir.

Dikkat! ➤ Düzeltme işareti (^) kullanılan sözcükler, kullanılmayan sözcüklerle sestest değildir. Örnek: kar ≠ kâr (para kazancı) | alem (bayrak) ≠ âlem (evren, kâinat)

ETKİNLİK 1

Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili kelimelerin eş anlamlısını bulunuz

- Sabahın erken saatlerinde kapısından girdiği okul, ona her gün biraz daha farklı düşünmeyi öğretiyordu.
- Sınıfın en arka sırasında oturan öğrenci, kimsenin fark etmediği ayrıntılardan kendi dünyasını kuruyordu.
- Çocukların gözlerindeki merakı fark eden öğretmen, dersi kitaptan çıkarıp hayatın içine taşıdı.
- Ablasının kırmızı elbisesini görünce duygulandı.
- Masada oturan adamın varlıklı olduğu belliydi.
- Küçük kararların zamanla büyüttüğü yaşam, bazen insanı hiç beklemediği bir kıyıya bırakır.

Yukarıdaki cümlelerde geçen altı çizili kelimelerin eş anlamlısını bulunuz. Bulduğunuz kelimeleri kelime avında işaretleyiniz.

I	T	H	L	H	A	Y	A	T	C	M	A
L	S	J	I	S	E	M	H	K	M	T	Z
K	E	U	Q	Z	N	W	B	E	L	J	W
I	P	G	İ	İ	L	M	O	H	A	E	J
L	Ö	Z	W	L	A	I	B	R	B	Q	P
R	T	Ğ	E	S	C	L	V	E	J	E	R
A	Y	F	R	N	X	L	L	O	T	W	N
V	G	B	E	E	K	A	M	K	İ	O	I
U	İ	R	M	M	T	U	E	U	B	G	G
C	Ğ	A	A	M	R	M	B	L	N	M	N
Ö	A	L	D	T	F	Q	E	A	J	X	E
Y	E	Y	X	T	O	B	R	N	Ç	B	Z

ETKİNLİK 2

Eş Sesli ve Zıt Kelimeler

Doğru seçeneği bul, harfi kutuya yaz ve şifreyi çöz!

Doğru anlamı veya zıt anlamı bulup başındaki harfi sıraya yazınız.

1	- Gül -
Eş sesli anlamını bul.	K Çiçek adı / gülmek eylemi
A Sıcak mevsim.
2	- Hızlı -
Zıt anlamısını bul.	E Yavaş
R Çabuk
3	- Yaz -
Eş sesli anlamını bul.	S Bir sayı / insanın surati
L Mevsim / yazmak eylemi
4	- Zengin -
Zıt anlamısını bul.	N Varlıklı
İ Fakir
5	- Yüz -
Eş sesli anlamını bul.	M Sayı / insanın surati
İ Küçük akarsu / içecek
6	- Açık -
Zıt anlamısını bul.	E Kapalı
P Geniş

GİZLİ ŞİFRE

1'den 6'ya kadar bulduğun harfleri sırala yaz.

1	2	3	4	5	6

ETKİNLİK 3

Aşağıdaki cümleleri okuyup karşlarına D (Doğru) veya Y (Yanlış) yazınız.

- "Kalp" ve "yürek" sözcükleri eş anlamlıdır. ()
- "Gece" ve "gündüz" sözcükleri yakın anlamlıdır. ()
- "Gül" sözcüğü hem çiçek adı hem de gülmek fiili olarak kullanılabilir; bu yüzden eş seslidir. ()
- "Sevinç" ve "mutluluk" sözcükleri zıt anlamlıdır. ()

1. Aşağıdaki dizelerin hangisinde karşıt anlamlı sözcükler bir arada kullanılmıştır?

- A) Kaldırımlar çilekeş yalnızların annesi
Kaldırımlar yaşayan bir insandır
- B) Bekledim seni kaç yıl oldu,
Gelmeyince bak güllerim soldu.
- C) Ham meyveyi kopardılar dalından
Beni ayırdılar nazlı yârimden.
- D) Gündüz sevmiyor geceyi
Önde mehtap var diye.

2. Nazlı bir mizacınız var ancak ona karşı geri durmayı sürdürmeyin. Unutmayın, siz ona doğru küçük bir adım attığınızda o size çok daha büyük bir yakınlıkla karşılık verecektir.

Bu parçadaki altı çizili sözün yerine aşağıdakilerden hangisini gelirse cümle karşıt bir anlam kazanır?

- A) Kibar
- B) Hassas
- C) Kaba
- D) Tifiz

3. "Hayatın her aşamasında vatan ve ulus sevgisini beslemek, insanoğlunun geleceğini güvence altına alabilmenin en hakiki yoludur."

Bu cümledeki "beslemek" kelimesinin yerine aşağıdakilerden hangisi getirilirse cümlemin anlamında bir değişme olmaz?

- A) Oluşturmak
- B) Etkili kılmak
- C) Farklılaştırmak
- D) Geliştirmek

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcüğün sesteşi yoktur?

- A) Masanın üzerindeki o antika kap, dedesinden kalan en değerli mirastı ve onu gözü gibi koruyordu.
- B) Utandığı zaman yanakları hemen al al olur, bu haliyle herkesin dikkatini çekerti.
- C) Yemek yaparken kullandığı zeytinyağı o kadar kaliteliydi ki, yemeğin lezzeti bu yağ sayesinde bambaşka bir hal alırdı.
- D) Şirketin bu yılki kazancı, beklenen rakamların çok üzerine çıkarak tüm çalışanları sevindirdi ve geleceğe dair umutları artırdı.

5. Aşağıdakilerin hangisinde altı çizili sözcükler arasında sesteşlik ilişkisi yoktur?

- A) Diziye ara vermeyeceklermiş.
Hafta sonları beni aramaz oldu.
- B) Elle gelen düşün bayram olmaz.
Gel kardeşim elini ver bana.
- C) Bir bez alıp camı sildi
Yaptıkların artık bezdirdi beni.
- D) Elinde çanta varken kapı kolunu açamadım.
Arkadaşım kolunun ameliyat olmuştu

6. Aşağıdakilerin hangisindeki altı çizili sözcük, ortak kök (kökteşlik) özelliği göstermez?

- A) Satın aldığınız boya çok güzeldi.
- B) Bisikletin lastiği artık yama tutmuyordu.
- C) Güreş, bir Artvin sporudur.
- D) Ailemize güven duymamız gerekir.

1, 2 ve 3. soruları aşağıdaki görsele göre cevaplayınız.

Aşağıdaki infografikte dört öğrencinin verdikleri şiir örnekleri gösterilmiştir.

TÜRKÇE OKYANUSU ATÖLYESİ

Hale

Bu yaz da geçti, soldu o nazlı gül,
Gönlümde bitmeyen, derin bir sızı var.
Kaderim böyleymiş, ağla ey gönül.
Alnıma yazılmış, bu kara yazı var.

Jale

Gönlümde bir sızı, bitmez bir acı,
Ruhumu sarar, görünmez bir ağrı.
Zaman geçer, dinmez bu derin yara,
Bulamadım derdime, bir türlü çare.

Lale

Gece ve gündüz, bitmez savaş,
Siyah beyaz, yavaş yavaş.
Gülmek ağlamak, yan yana,
Hayat ölüm, sığmaz cana.

Sare

Savaş biter, başlar derin bir barış,
Gönüllerde yankılanır, kutlu bir varış.
Güven limanına sığınır, yorgun ruhlar,
Seviyle yeşerir, umut dolu yarımlar.

1. Buna göre

- Hale, eş sesli kelimelerle şiir yazmıştır.
- Sare'nin kullandığı tüm sözcükler yakın anlamlıdır.
- Yakın anlamlı kelimeler kullanan öğrenci Jale'dir.
- Jale, üç farklı zıt anlamlı kelimeyle şiir yazmıştır.

maddelerinden hangisini ulaşılamaz?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III D) II ve IV

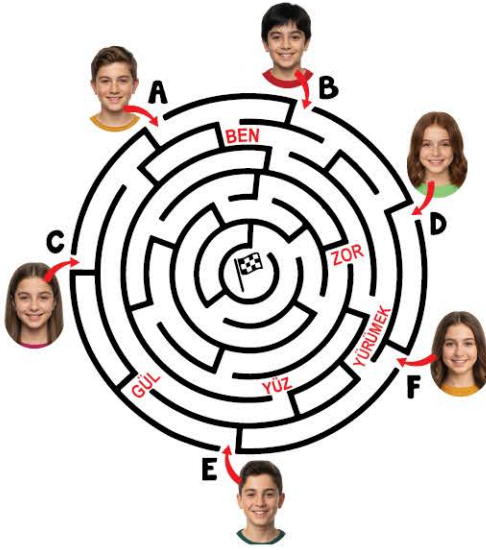
2. Aşağıdakilerden hangisi Sare'nin kullandığı kökteş kökleri örnekleyen bir cümle olamaz?

- A) Çok geçmeden Ankara'ya vardı. B) Yorgunluğunun sebebi çok çalışmaktı.
C) Genç, arkadaşıyla barıştı. D) Ailesine çok güveniyordu.

3. Öğrencilerin kullandığı kelimelerin anlam özelliğini aşağıdakilerin hangisinde yanlış eşleştirilmiştir?

- A) Jale – yakın anlam B) Lale – yakın anlam
C) Hale – sesteş D) Sare – terim anlam

4 ve 5. soruları aşağıdaki bilgilere göre cevaplayınız.

Yandaki labirentte A-B-C-D-E-F ile kodlanan öğrenciler çıktıkları yolda buldukları kelimelerle ilgili cümle kuracaklardır.

Öğrenciler,

A: Bu yıl yüzme yarışında yüz puanın altında almalıyım.

B: Yüzümdeki ben, beni daha da güzel gösteriyordu.

C: Ak güvercinler seyrettim gökyüzünde.

D: Seninle gezdiğimiz yollarda yürüyorum.

E: Annesine gül verince annesinin yüzü güldü.

F: Benim için hiçbir şey kolay değildi.

Örneklerini vermişlerdir.

4. Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) A,B,E öğrencileri eş sesli kelimeleri aynı cümlede kullanmıştır.
- B) C öğrencisi bulduğu kelimenin zıttını örnek vermiştir.
- C) D öğrencisi önündeki yolda kapalı olan kelimenin yakın anlamlısını cümlede kullanmıştır.
- D) Zıt anlam örneği veren bir öğrenci bulunmaktadır.

5. Buna göre "E" öğrencisi aşağıdaki cümlelerden hangisini kurmuş olabilir?

- A) Kara gün dostu benim ablamdır.
- B) Hiçbir yüz güzel değil senin yüzünden.
- C) Ben yârime gül dedim, bana gülmedi.
- D) Her zorluğun yanında kolaylık da vardır.

BİLGİLERİMİZİ HATIRLAYALIM

5. SOMUT VE SOYUT ANLAMLI SÖZCÜKLER

A. SOMUT ANLAMLI SÖZCÜKLER

Beş duyudan en az biriyle algılanabilen sözcüklerdir.

Örnek

Bahçeyi ıhlamur ağacının kokusu sarmıştı. → Bu cümledeki "bahçe, ıhlamur, ağaç" sözcükleri görme duyusuyla, "koku" sözcüğü koklama duyusuyla algılanabildiği için somuttur.

B. SOYUT ANLAMLI SÖZCÜKLER

Beş duyudan herhangi biriyle algılanamayan sözcüklerdir.

Örnek

İçindeki **ümidin** yerini tuhaf bir **korku** almıştı. → "Ümit, tuhaf, korku" sözcükleri beş duyudan biriyle algılanamadığı için soyuttur.

 Dikkat! → Somut anlamlı sözcükler, soyut anlama gelecek şekilde kullanılabilir.

Örnek

Bu **kafayla** sen hiçbir işte başarılı olamazsın.

→ "Kafa" sözcüğü bu cümlede "zihniyet" anlamında kullanıldığı için soyut anlam kazanmıştır.

6. NİCEL VE NİTEL ANLAMLI SÖZCÜKLER

A. NİCEL ANLAMLI SÖZCÜKLER

Sayılabilen ya da ölçülebilen bir özelliği bildiren sözcüklerdir.

Örnek

O **geniş** bahçede kurumuş **birkaç** ağaç vardı.

→ "Geniş" sözcüğü "bahçe"nin ölçülebilen yönünü, "birkaç" sözcüğü ise "ağaç"ın sayılabilen yönünü bildirdiği için nicel anlamlıdır.

B. NİTEL ANLAMLI SÖZCÜKLER

Sayılamayan ya da ölçülemeyen bir özelliği bildiren sözcüklerdir.

Örnekler

Salonun duvarında güzel bir tablo asılıydı.

→ "Güzel" sözcüğü "tablo"nun sayılamayan ve ölçülemeyen bir yönünü bildirdiği için nitel anlamlıdır.

 Dikkat! → Sözcüklerin nicelik ya da nitelik bildirmesi, kullanıldıkları cümleye göre değişir.

Örnekler

- Kazandığı parayla kendine **küçük** bir ev almıştı.
- Böyle **küçük** meselelerle beni uğraştırma!

→ "Küçük" sözcüğü ilk cümlede "boyutları ufak olan" anlamında kullanıldığı için nicel, ikinci cümlede "değersiz, önemsiz" anlamında kullanıldığı için niteldir.

1. KONU: SÖZCÜKTE ANLAM

7. GENEL VE ÖZEL ANLAMLI SÖZCÜKLER

Anlamca kapsamı geniş olan sözcüklere genel, dar olan sözcüklere ise özel anlamlı sözcükler denir.

Örnekler

Elma, her iklimde yetiştirilebilen bir **meyvedir**. → "Elma"nın kapsamı "meyve"ye göre daha dar olduğuna göre "elma" özel, "meyve" ise genel anlamlıdır.

 Dikkat! → Birbirleriyle ilişkili sözcükler, özelden genele ya da genelden özele sıralanabilir.

Örnekler

- metin → cümle → sözcük → hece → harf (**Genelden özele**)
- oda → daire → kat → bina → site (**Özelden genele**)

 Önemli! → Cins adlar, kendi türünün tamamını kapsayacak şekilde kullanıldığında "genel"; bir veya birkaç bireyini kapsayacak şekilde kullanıldığında "özel" anlamlı olur.

Örnek

Balık, suda yaşayan ve eti yenen bir canlıdır. → "Balık" sözcüğü bu cümlede kendi türünün tamamını kapsadığı için genel anlamlıdır.

8. YANSIMA SÖZCÜKLER

Canlı veya cansız varlıkların çıkardığı seslerin taklit edilmesiyle ortaya çıkan sözcüklerdir.

Örnekler

- Güm diye bir ses duyunca yataktan fırladım.
- Baharda yaylalarda kuzular meleşir.
- Çocukların gürültüsünden başım ağrıdı. → Bu cümlelerde belirtilen sözcükler canlı ya da cansız varlıkların çıkardığı seslerin taklidi olduğu için yansımadır.

 Önemli! → Yansıma sözcükler genellikle yapım eki almış biçimleriyle kullanılır. Yapım eki aldıklarında yansıma özelliği devam eder.

Örnekler

horul → horultu (Yansıma → Yansıma)
çat → çatla(mak) (Yansıma → Yansıma)

 Dikkat! → Bir sesin taklidi olmayan sözcükler yansıma değildir.

Örnekler

- Dalda **ötüşen** kuşlar baharı müjdeliyordu.
- Gökte **parlayan** yıldızları seyrediyordu.

→ "Ötüşmek, parlamak" sözcükleri bir sesin karşılığı olmadığı için yansıma değildir.

Bir kelimenin yansıma olabilmesi için göze değil kulağa hitap etmelidir. Işıl ışıl yansıma değilken şırıl şırıl yansımadır. Örneğin Kişnemek, kükremek, anırmak gibi kelime kökleri ses ifade etmez, yansıma değildir.

ETKİNLİK 1

Aşağıdaki metinde numaralanmış boşluklara kelime havuzundan uygun olanı yerleştiriniz.

- Bu sene (1) para kazandım nicel anlamı olarak kullanılmıştır.
- Ali benim (2) arkadaşım cümlesinde ise nitel anlam söz konusudur.
- "Oğlaklar (3)" cümlesinde yansıma sözcük vardır.
- "(4) içinde en kutsal olanı (5)" cümlesi genelden özele anlamlıdır.
- "(6) (7) içinde en tarih kokanıdır." cümlesi özelden genele anlatımlıdır.
- "Müzik ruhun gıdasıdır." cümlesinde (8) anlam kullanılmıştır.

Karışık Kelime Havuzu

Güzel	Meslek	Kan
Yakın	Öğretmenlik	Kır
Meleşmek	Lale	Soyut

Boşluğa uygun olmayan kelimeleri bularak cümle içinde kullanınız.

-
-

ETKİNLİK 2

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun kelimelerle doldurunuz.

Karışık Kelime Havuzu

acı	doktorluk	iki
gül	çiçek	dostluk
büyük	meslek	kırmızı

- "Bahçedeki açtı." cümlesinde özel anlamı sözcük kullanılmıştır.

- "..... bir meslektir." cümlesi özelden genele anlatıma örnektir.
- "Köpek başladı." cümlesinde yansıma sözcük vardır.
- "Çantamda kitap var." cümlesinde nicel anlam vardır.
- "..... elma masanın üzerindeydi." cümlesinde nitel anlam vardır.
- "..... insan hayatında çok önemlidir." cümlesinde soyut anlamı sözcük vardır.
- "Gül bir türüdür." cümlesi özelden genele anlatımdır.
- "..... içinde en saygın olanlardan biri doktorluktur." cümlesi genelden özele anlatımdır.
- "Bu biber çok" cümlesinde duyularla algılanabilen bir anlam vardır.
- "Salon oldukça" cümlesinde nitel anlam kullanılmıştır.

ETKİNLİK 3

Cümleleri doğru/yanlış olarak inceleyiniz. D / Y

- "Beş öğrenci sınıfa girdi." cümlesinde nicel anlam vardır. ()
- "Yumuşak kalpli bir insandır." cümlesinde somut anlam vardır. ()
- "Kedi miyavladı." cümlesinde yansıma sözcük vardır. ()
- "Sevgi en güzel duygudur." cümlesinde soyut anlam vardır. ()
- "Elma bir meyvedir." cümlesi genelden özele anlatımdır. ()
- "At yerinde kışniyordu." cümlesinde yansıma sözcük vardır. ()
- "Aslanlar ormanda kükreyince ağaçların titrediğini gördüm." cümlesinde yansıma sözcük vardır. ()

1. I. Onun büyük bir adam olduğunu yeni anladım.
II. Onu bu kadar hafife almayın.
III. Yeter artık bu konuyu çok büyüttünüz.
IV. Adam, yüksek binanın üstüne çıkmış; bağırıyordu.
V. Günler kısaltmaya başladı artık.

Numaralanmış cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerden hangileri nicel anlamlıdır?

- A) I ve II
B) II ve IV
C) III ve V
D) IV ve V

2. Soyut bir durumu anlatmak için somut sözcüklerden yararlanılabilir. Bu duruma "somutlaştırma" adı verilir.

Aşağıdaki cümlelerden hangisinde böyle bir kullanım vardır?

- A) Bu yol, bizi dedemin köyüne kadar götürür.
B) Kalp krizi, sırt ağrılarıyla kendisini gösterir.
C) Direksiyonu çocuğa bırakmayın.
D) Çevreyi kirletenlerin nasıl bir kafası olduğunu anlamış değilim.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük genel anlamda kullanılmıştır?

- A) Son çıkan roman, beğenildiği için çok satmış.
B) Şiir, milli duygulara yer vermiş.
C) Dergi, ilk sayısını 1985'te çıkarmıştı.
D) Sanat, insanın ruhunun dışa yansımasıdır.

4. Aşağıdaki cümlelerde yer alan altı çizili sözcüklerden hangisi soyut değildir?

- A) En başta, ümitsiz adam şiir yazmaz.
B) Edebiyatla uğraşmak, büyük özveri gerektirir.
C) İnce bir ruh ve bilgiye ihtiyaç duyar yazar.
D) Müzisyen için ses neyse ressam için ışık odur.

5. I. Temel bilgilerin anlatıldığı bir eserdir.
II. Depremde anlaşılan şey, pek çok binanın temeli çürükmüş.
III. İnsan olmanın temel kuralı saygıdır.
IV. Enkaz kaldırılınca evin temelinde demir olmadığı görüldü.

Numaralanmış cümlelerin hangilerinde "temel" sözcüğü soyut anlamda kullanılmıştır?

- A) I ve II
B) I ve III
C) I ve IV
D) II ve III

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "büyük" sözcüğü nicelik bildirmemektedir?

- A) Okulda yaşça en büyük benim.
B) Büyük bir spor tesisinde eğlendik.
C) Yapılan büyük üst geçit, bugün kullanıma açılacak.
D) Yaşamı boyunca herkesin büyük bir amacı olmalıdır.

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcüğün anlamı diğerlerine göre daha kapsamlıdır?

- A) Annemin hazırladığı çayda birden çok bitki türü var.
B) Çiçeklerin en anlamlısı güldür.
C) Papatya gibisin beyaz ve ince.
D) Evde kaktüs besliyordu.

8. Aşağıdakilerin hangisinde genelden özele doğru sıralama vardır?

- A) Varlık – canlı – bitki – ağaç – ceviz ağacı
- B) Varlık – bitki – canlı – elma – armut
- C) Canlı – sanat – insan – erkek – Orhan Pamuk
- D) Mercedes – araba – araç – otomoik vites

9. I. Farkında olmadan derin düşüncelere dalıyor.
II. Sana derin saygı duydukları her hallerinden belli.
III. Deniz kabuklarını denizin derin yerinden çıkardık.
IV. Yüreğinin derinliklerinde hâlâ onu sevdiğini biliyordu.

Numaralanmış bu cümlelerin hangilerinde "derin" sözcüğü somut anlamlı olarak kullanılmıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde birbiriyle ilişkili sözcükler özelden genele sıralanmıştır?

- A) Aşırı soğuklardan ve kara kıştan en çok onlar etkilenir.
- B) Dostlarımin içinde senin yerin başkadır.
- C) İç Anadolu'nun kışları soğuk geçer.
- D) İnternet, çok etkili bir iletişim aracıdır.

11. Aşağıdakilerin hangisinde altı çizili sözcük bir varlığın sayılabilen, ölçülebilen bir özelliğini gösterir?

- A) Ablası, çok yumuşak huylu bir kızıdır.
- B) Ailesi, onun büyük adam olmasını istiyordu.
- C) Şehir, büyük bir kalabalığın akınına uğradı.
- D) Bu yapıt, derin araştırmalar sonucu oluşturulmuştur.

12. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili verilen sözcüklerden hangisi özel anlamlıdır?

- A) Çocuk, evde ailesinden, okulda ise öğretmenlerinden eğitim alır.
- B) Çiçek, her dönemde şairlere ilham veren bir unsur olmuştur.
- C) Öğrencinin başlıca sorumluluğu, yalnızca derslerine çalışmak değildir.
- D) Elindeki bardak, bana Öğretmenler Günü hediyesidir.

13. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde nitel anlamlı bir sözcük cümle içinde nicel anlam kazanmıştır?

- A) Satın aldığı büyük ve güzel masayı özenle hazırladı.
- B) Çok ince ruhlu biri olduğunu sanmıştım.
- C) Toplantıyı yarına aldık, onlara duyurun.
- D) Bu sene güzel paralar kazanacağız.

14. Soyut bir kavramın duyularla algılanabilir biçimde anlatılmasına "somutlama" denir.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili söz somutlama örneği değildir?

- A) Bu saatten sonra, doludizgin hayallerin değil, hakikatin fermanı yürürlüktedir.
- B) Kendini bir sevgi seli içinde bulduğu zaman mutluluktan ölecekti.
- C) Herkes kendi aklını pazarda satın alır.
- D) Bana başka bir yol bırakmamıştı.

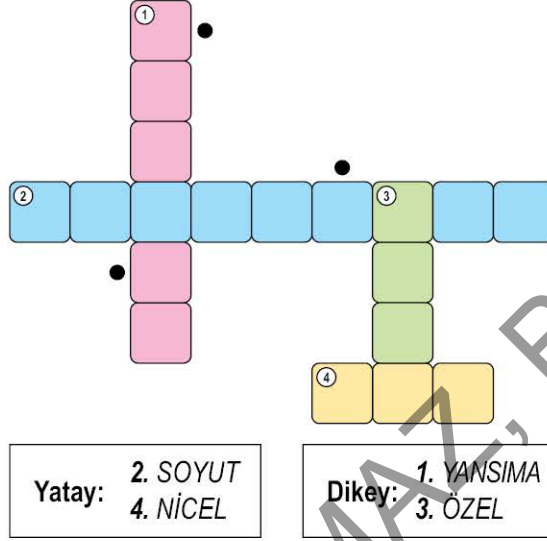

1. KONU: SÖZCÜKTE ANLAM

1. "Gecenin derin sessizliğini bozan, pencerenin hemen dışındaki rüzgârın uğultusu ve ardından gelen gök gürültüsü, odanın içindeki beş mumu birer birer söndürürken masanın üzerindeki lale vazosunun gölgesi duvarda titrek bir şekilde dans ediyor; bu kasvetli atmosfer, içimdeki yalnızlık duygusunu daha da derinleştiriyordu."

Bu metinden soyut, nicel, yansıma, özel anlamlı kelimeler bulunup bulmacaya yerleştirilecektir.

Buna göre işaretli alanlarda oluşan şifre aşağıdakilerden hangisidir?

A) tuz

B) yaz

C) sat

D) tas

2. Annemin o dar mutfağında tezgâhın üstünde duran bakır cezvenin fısıltısı beni hâlâ çocukluğuma götürüyor. Pencereden sızan ışık, iki fincanı yan yana aydınlatırdı; biri onun, biri benim. Ben anlatırdım, o dinlerdi; bazen sustuğumda bile içimdeki hüznü duyardı sanki. Şimdi o mutfakta yokum, annem de yok. Yalnızca rüzgârın perdeyi şingirdatan sesi kalmış geriye, bir de göğsümde taşıdığım o güzel sevgi ne eskir ne biter sadece sessizce yer değiştirir içimde.

Bu metinde aşağıdakilerden hangisinin birden fazla örneği yoktur?

A) Yansıma

B) Nicel anlam

C) Genel anlam

D) Soyut anlam

BİLGİLERİMİZİ HATIRLAYALIM

SÖZ ÖBEKLERİNDE ANLAM

1. İKİLEMELER

Anlatımı etkili kılmak için iki sözcüğün biçim ya da anlam ilişkisiyle bir araya getirilmesiyle oluşturulan söz grubuna "ikileme" adı verilir.

Örnekler

- Martılar, havada usul usul uçuyordu.
- Önümüzde uçsuz bucaksız bir ova uzanıyordu.
- Yaşlı usta, aşağı yukarı kırk yıl bu işi yapmış.

İkilemeler, aşağıdaki biçim ve anlam ilişkileriyle oluşturulabilir:

- **Aynı Sözcüğün Tekrarı Yoluyla:** uzun uzun, iri iri, koca koca, kötü kötü, bile bile, baş başa...
- **Eş Anımlı Sözcükler Yoluyla:** ses seda, akıllı uslu, güçlü kuvvetli, köşe bucağı, deli divane...
- **Yakın Anımlı Sözcükler Yoluyla:** ak pak, doğru dürüst, eş dost, kılık kıyafet, yalan yanlış...
- **Zıt Anımlı Sözcükler Yoluyla:** er geç, iyi kötü, az çok, aşağı yukarı, inili ufaklı, bata çıka...
- **Yansıma Sözcükler Yoluyla:** horul horul, mışıl mışıl, küt küt, çıtır çıtır, şırıl şırıl, vız vız...
- **Biri Anlamsız Diğer Anımlı Sözcükler Yoluyla:** eski püskü, eğri büğrü, yarım yamalak, çer çöp, sıkı fıkı, yırtık pırtık, tek tük...
- **İki Anlamsız Sözcük Yoluyla:** abuk sabuk, eciş büçüş, ıvır zıvır, abur cubur, mırın kırın...

Önemli! İkilemeler, kullanıldıkları cümleye farklı anlamlar katabilir.

Örnekler

- Ankara'ya taşınalı aşağı yukarı on yıl oldu.
→ Bu cümledeki ikileme cümleye "yaklaşıklık" anlamı katmıştır.
- Karlı yolda bütün ekip bata çıka ilerliyordu.
→ Bu cümledeki ikileme cümleye "zorlukla" anlamı katmıştır.
- Çocuklar bahçede koş a koş a oyun oynuyordu.
→ Bu cümledeki ikileme cümleye "süreklilik ve hız" anlamı katmıştır.

Dikkat! İkilemeler, daima ayrı yazılır ancak kalıplaşmış bazı ikilemeler bitişik yazılır.

Örnek

birdenbire, pırpır(uçak), çıtçııt, enikonu...

2. KALIPLAŞMAMIŞ SÖZ ÖBEKLERİ

En az iki sözcüğün bir araya gelerek oluşturduğu bütüne söz öbeği (grubu) adı verilir. Söz öbekleri; tamlamalar, edatlar, ikilemeler ve fiilimsilerle oluşturulabilir.

Önemli! Sınavlarda söz öbeklerinin cümleye kattığı anlam sorulmaktadır. Söz öbeğinin cümleye kattığı anlamı belirleyebilmek için mecazlı ifadeyi doğru biçimde yorumlayabilmek gerekir.

1. KONU: SÖZCÜKTE ANLAM

Örnekler

- Eserlerine **kendi mührünü vurabilmek** isteyen kişiler, zamanın yıpratıcılığından etkilenmez.
→ "Kendi mührünü vurabilmek" sözü mecazlı bir söz öbeğidir. Mühür "bir şeyin kime ait olduğunu gösteren iz" olarak düşünülürse bu söz öbeğinin "özgün bir tarz oluşturabilmek" anlamında kullanıldığı ortaya çıkar.
- İyi bir yazar olabilmek, iyi bir okur olabilmeyi ve büyük ustaları tanıyabilmeyi gerektirir. Bu birikime sahip olmayan kişi yazar olamaz. Şimdiki gençlerin **emeklemeden koşmaya çalışması** bu yüzden tuhaf geliyor bana.
→ "Emeklemeden koşmaya çalışmak" sözü mecazlı bir söz öbeğidir. Metnin bağlamından hareketle "gerekli birikime sahip olmadan büyük işler başarmaya çalışmak" anlamı ortaya çıkar.
- Uyak, kimi şairlerce göz ardı edilmiş olsa da aslında her zaman **şiir sandalyesinin dördüncü ayağı** olmuştur. Çünkü şiiri diğer türlerden farklı kılan en önemli unsur uyaktır.
→ "Şiir sandalyesinin dördüncü ayağı olmak" sözü mecazlı bir söz öbeğidir. Metnin bağlamından hareketle "şiiri ayakta tutan tamamlayıcı unsur" anlamı ortaya çıkar.
- Müdür, toplantıda herkesin **kulağına küpe olacak** sözler söyledi.
→ "Kulağına küpe olmak" sözü mecazlı bir söz öbeğidir. Metnin bağlamından hareketle "ders alınması gereken, akılda kalıcı" anlamında kullanıldığı ortaya çıkar.
- Sınav sonuçları açıklandığında tüm öğrenciler **dört gözle bekliyordu**; kimse yerinden kalkamıyordu.
→ "Dört gözle beklemek" sözü mecazlı bir söz öbeğidir. Metnin bağlamından hareketle "sabırsızlıkla, büyük bir istekle beklemek" anlamı ortaya çıkar.

Örnek Soru:

Yazar eserlerinde çocukluğunu geçirdiği kasabanın dar sokaklarını, harman yerlerini, eski evlerini ve insanlarını büyük bir içtenlikle anlatır. Onun öykülerinde yalnızca olaylar değil; doğduğu yerin kokusu, sesi, rengi ve insan sıcaklığı da hissedilir. Bu yüzden eleştirmenler onun için "kaleminin mürekkebinin doğduğu topraklarla dolduran" bir yazar olduğunu söyler.

Bu parçada çizili söz öbeğiyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Eserlerinde yaşadığı çevrenin kültürünü, insanlarını ve izlerini yansıtması
- B) Yazarlığa çok küçük yaşlarda başlaması
- C) Eserlerinde yalnızca hayalî olaylara yer vermesi
- D) Yazılarını herkesin anlayamayacağı ağır bir dille yazması

Çözüm:

"Kaleminin mürekkebinin doğduğu topraklarla doldurmak" sözü; yazarın eserlerinde doğup büyüdüğü yerin kültürünü, insanlarını, yaşam biçimini ve hatıralarını güçlü biçimde yansıtmayı anlamına gelir.

Örnek Soru:

Ressam; tablolarında dağların sisli sabahlarını, göllerin durgun yüzeyini, rüzgârla eğilen ağaçları ve mevsimlerin değişen renklerini büyük bir incelikte işler. Renkleri öylesine ustalıkla kullanır ki yaprakların hışırtısı, suyun serinliği ve toprağın kokusu tuvalde hissedilir. O, "fırçasıyla doğanın aynası" olmuş; gördüğü her güzelliği bütün canlılığıyla resimlerine taşımıştır.

Bu parçada tırnak içinde verilen söz öbeğiyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğayı tüm canlılığı ve gerçekliğiyle resimlerine yansıtmayı
- B) Doğadaki varlıkları olduğundan farklı göstermesi
- C) Resimlerinde yalnızca hayalî mekânlara yer vermesi
- D) Sanatında insan yüzlerini öne çıkarması

Çözüm:

Fırçasıyla doğanın aynası olmak" sözü; ressamın doğayı canlı, gerçekçi ve ayrıntılı biçimde eserlerine yansıtmayı anlamında kullanılmıştır.

ETKİNLİK 1

İkilemeler cümlelere acelecilik, kesinlik, yasaklık vb. anlamlar katar.

Aşağıdaki cümlelerde kullanılan ikilemelerin cümleye kattığı anlamları, verilen boşluklara yazınız.

İşe başlar başlamaz sigortalı olacaksın.

Anlam:

Eninde sonunda kazanacağım ben bu sınavı.

Anlam:

Aşağı yukarı beş yaşındaydım o zamanlar.

Anlam:

Güzel mi güzel bir kızcağızdı.

Anlam:

Mini mini çocuklar bahçede oynuyorlardı.

Anlam:

Tek tük insanlar görünüyor.

Anlam:

Dolu dolu gözlerle bakıyordu.

Anlam:

Apar topar evden çıktık.

Anlam:

ETKİNLİK 2

Aşağıdaki diyalogta bırakılan boşluklarını doldurunuz.

Öğretmen

"Yorgun argın" ikilemesi ne anlama gelir?

.....

Öğrenci

Öğretmen

Pekiştirme yapar, güzelliği vurgular.

Öğretmen

"Abur cubur yemeyin!" cümlesindeki ikileme ne bildirir?

.....

Öğrenci

Öğretmen

"Sıkı fıkı" ne demektir?

.....

Öğrenci

ETKİNLİK 3

Aşağıda verilen cümleleri doğru-yanlış olarak değerlendiriniz.

1	İkilemeler her zaman zıt anlamlı sözcüklerden oluşur.	Doğru ☐	Yanlış ☐
2	Pekiştirme anlamı katan ikilemelerde genellikle "mî" soru eki kullanılır.	Doğru ☐	Yanlış ☐
3	İkilemeler cümledeki anlamı güçlendirmezler.	Doğru ☐	Yanlış ☐
4	Yansıma sözcüklerde de ikilime yapılabilir (örneğin: "şırılsırılsırlı").	Doğru ☐	Yanlış ☐

1. (1) Ali İhsan Yıldız'ın yeni kitabındaki öyküler, oku oku bitmek bilmiyor. (2) Onun uzun uzun öyküler yazma güçsüzlüğünü yenebileceğine inanıyorum. (3) Gereği yok bu kadar uzun yazmanın bence. (4) Toplumsal bir bakışın en ince ayrıntılarını göz önüne sermesinden hoşlanıyoruz. (5) Ancak eser, gereksiz yere uzatılınca sıkıntı vermeye başlıyor.

Bu metindeki numaralandırılmış cümlelerin hangilerinde ikileme vardır?

- A) 1 ve 2
B) 1 ve 3
C) 2 ve 4
D) 3 ve 5

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yer alan ikilemeyi oluşturan sözcükler tek başına kullanılamaz?

- A) Yazın gelişini ve baharın kokusunu, civil civil kuş seslerini dinleyerek çıkarıyordu.
B) Hale, bir suç işlemiş gibi süklüm püklüm duruyordu.
C) Önümüzdeki ayda oynanacak maç için zar zor iki bilet bulabildim.
D) Önüne konan yemeği gıdım gıdım yiyor, çok acıktığını belli etmek istemiyordu.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ikileme yüklemle birlikte deyimleşmiştir?

- A) Ayşe'nin uzun uzun anlattığını bir cümleyle anlattım.
B) Ödevlerini iyi kötü halletti.
C) Başarılı şirketin çalışanları el ele vermişti.
D) Çocuğun gözleri, mutluluktan ıslıl ıslıl parlıyordu.

4. Edebiyat eserleri, özellikle de şiir içinde yüzdüğü kültürün ve dilin denizinde yaşayan balığa benzetilebilir; edebiyat ancak başarılı bir çevirmen sayesinde bir başka dilin denizinde yaşayabilir, nefes alıp verebilir.

Bu metinde geçen "başka dilin denizinde yaşamak" sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Çevrildiği dile yeni bir bakış açısı getirmek
B) Değişik kültürleri konu edinmek
C) Çevrildiği dilin özelliklerine uyum sağlamak
D) Başka bir dile çevrilmeye uygun olmamak

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yansımadan türemiş ikileme yoktur?

- A) Dere, ay ışığının altında şırıl şırıl akarken geceye ince bir türkü söylüyordu.
B) Eski evin tahta kapısı rüzgârla gıcır gıcır iniyor, geçmiş günleri hatırlatıyordu.
C) Yağmur damlaları camlara tıkır tıkır vururken içim hüznü doldu.
D) Ağaçların kuru yaprakları ayaklarımızın altında yavaş yavaş eziliyordu.

6. Aşağıdaki cümlelerde yer alan ikilemelerden hangisinin oluşumu ötekilerden farklıdır?

- A) Er geç annesini arar, konuşurdu.
B) Yalan yanlış vaatlerle beni oyalayamazsın.
C) Karmaşadaki itiş kakış arasında sıkılıyor, yalnız kalmak istiyordu.
D) Eşi dostu iftara davet etti.

7. Sanatçı belli bir görüşü, düşünceyi savunan insandır. Günün ve çağın getirdiği şartlara göre fikir değiştiremez. Dün ak dediğine bugün kara diyemez. Elbette, şair veya yazar çağın nimetlerinden yararlanacak fakat kuşlar gibi kışı gördüğünde başka diyarlara göç etmeyecek.

Bu parçada geçen "kuşlar gibi kışı gördüğünde başka diyarlara göç etmek" sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Günün şartlarına göre düşünce değiştirmek
- B) Sıcak memleketleri fazla sevmek
- C) Yaşanılan yerden sıkılıp başka yerde yaşamayı istemek
- D) Farklı ülkeleri gezip görmeyi amaçlamak

8. Şair olmak, bilinenin aksine çok zor bir iştir. Her zaman gözünüzle görmediğiniz yerlere gönlünüzle bakmanız gerekir. Bunu da okuyucuya sezdirmeden yapmalısınız.

Bu metinde geçen "gözünüzle görmediğiniz yerlere gönlünüzle bakacaksınız" sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanatçının belli bir birikiminin olması gerektiği
- B) Yazmanın çok zor ve uzun süreli bir iş olduğu
- C) Romanda hayal gücünden de yararlanılması gerektiği
- D) Romana yazarın kendi hayatından da bir şeyler katması gerektiği

9. Yazar, içindeki ışığı başkalarına ulaştırmak isteyen kişidir. Her yazı bir ateş yakmaktır bir dağ başında. Sonra insanları o ateşin aydınlığına çağırmak... Yaktığı ateşin mutlaka birilerini aydınlatmasını ister yazar. Onun çabası, durgun suya bir çakıl taşı atmaktır. Belki ömür boyu taş atacaktır da istediği dalgalanmayı bulamayacaktır suda. Yine de yazmaktan vazgeçmez çünkü küçük bir kıvılcımın bile karanlığı değiştireceğine inanır.

Bu metinde geçen "istediği dalgalanmayı bulamamak" sözüyle yazarın anlatmak istediği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yazılanların, toplumda beklenen etkiyi oluşturamadığı
- B) Kaleme alınan yazıların yeteri kadar başarılı olamadığı
- C) Okurun yazara yeterince güvenmediği
- D) Yazarlığın uğraş isteyen bir meslek olduğu

10. Tarih boyunca pek çok kültür ve medeniyete ev sahipliği yapan cami, hâlâ tarihin izlerini taşıyor sokaklarında. Buram buram tarih kokmasının yanında insana huzur resmini çizdiriyor.

Bu parçada geçen altı çizili sözlerle anlatılmak istenenler sırasıyla aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Geçmişten güç almak – tarihe ışık tutmak
- B) İçinde bulundurmak – maziye yansıtmak
- C) Misafirperver olmak – geçmişe ayna tutmak
- D) İçinde barındırmak – geleceğe yön vermek

1. KONU: SÖZCÜKTE ANLAM

1. Yunus Emre, şiiri yalnızca güzel söz söyleme aracı olarak değil, insanın gönlüne ulaşan bir iyileştirme yolu olarak görmüştür. Onun şiirlerinde sevgi, hoşgörü ve insanı yüceltme düşüncesi her zaman ön plandadır. Yunus Emre'nin şiirlerinde bulunan temel güzellik onların ödevle yüklü olmalarıdır. Bu şiirler yazıldığı çağ bakımından

belli sorumlulukları yerine getirmiş, yıkılmış bir coğrafyadaki bunalmış insanların ruhlarını sevgiyle onarmıştır. Yunus Emre görselliğin ağır bastığı gerçekçi bir anlatımla halkın tezgâhında dokuyor şiirlerini; gerçeği, olanı,

hayatı, gördüğünü, duyduğunu kendine küserek anlatmayı seçmiştir. Tüm gerçekleri imbikten geçirerek sunduğu

için asırlardır okunan bir şair olmuştur. Bu nedenle Yunus Emre'nin dizeleri, yalnızca kendi dönemine değil, sonraki çağlara da ışık tutmuştur. Onun şiirleri bugün de insanlara sevginin, doğruluğun ve içtenliğin gücünü hatırlatmaya devam etmektedir.

Kişisel görüşlerini yansıtmamak

Anlatımda halk diline yakın olmak

Sorumluluk duygusunu taşımak

Bu metinde emojilerle kodlanmış söz öbekleri verilen açıklamalarla eşleştirildiğinde hangisi dışta kalır?

2. Bazı yazarlar, okuru gerçeklerden koparmadan bambaşka dünyalara götürmeyi başarır. Bu yazar da romanlarında yoksul mahallelerin dar sokaklarını, suskun insanların iç dünyasını ve hayatın ağır yükünü anlatırken düş gücünden vazgeçmez. Onun kahramanları kimi zaman gökyüzüne dokunacak kadar hayalperest, kimi zaman toprağın sertliğini avucunda hissedecek kadar gerçektir. Yazar, "hayal gemisini hakikat denizinde yüzdürerek" okura hem düş kurdurur hem de yaşamın acı ve güzel yanlarını gösterir.

Bu metinde geçen tırnak içinde verilen söz öbeğiyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hayal gücünü gerçek yaşamdan koparmadan eserlerine yansıtması
- B) Yalnızca gerçek olayları anlatıp düşsel öğelere hiç yer vermemesi
- C) Okurun anlayamayacağı kadar kapalı ve ağır bir anlatım kullanması
- D) Eserlerinde deniz yolculuklarını ve gemileri konu edinmesi

3. Ayşe Kulin'in romanlarında geçmiş, tozlu bir sandıkta unutulmuş eşyalar gibi durmaz; bugünün insanına ses veren canlı bir tanık hâline gelir. O, aile hikâyelerinden savaş yıllarına, göçlerden kırılğan insan ilişkilerine kadar uzanan anlatılarında sadece yaşanmış olanı aktarmakla yetinmez; okura "Bütün bunlardan sonra nasıl bir yarın kuracağız?" sorusunu da düşündürür. Bu yönüyle onun eserlerinde tarih, yalnızca geride kalan zaman değil; insanın kendini, toplumunu ve yarınını tarttığı geleceğin mihenk taşıdır.

Bu metinde geçen altı çizili söz öbeğiyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yazarın eserlerinde yalnızca gelecekte geçecek olayları anlatması
- B) Tarihi olayların romanlarda gerçek anlamından uzaklaştırılması
- C) Geleceğin, geçmişten tamamen bağımsız biçimde oluşması
- D) Geçmişte yaşananların, ölçüt ve yol gösterici olması

1. KONU: SÖZCÜKTE ANLAM

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "taş" sözcüğü mecaz anlamda kullanılmıştır?

- A) Yolda büyük bir taş vardı.
- B) Taş duvar yıkılmıştı.
- C) O taş kalpli bir adamdı.
- D) Çocuk taşı fırlattı.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sesteş sözcük kullanılmıştır?

- A) Güzel bir gün geçirdik.
- B) Banka önünde uzun bir kuyruk oluştu.
- C) Çocuk koşarak eve geldi.
- D) Kitabı okuyup yerine bıraktı.

3. Aşağıdaki ikilemelerden hangisi zıt anlamlı sözcüklerle oluşturulmuştur?

- A) Yavaş yavaş
- B) Güle güle
- C) Az çok
- D) Koşa koşa

4. "İnce" sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde nitel anlam taşımaktadır?

- A) İnce bir ip ile bağladı paketi.
- B) İnce bir ses tonu vardı çocuğun.
- C) İnce bir bel yapısına sahipti.
- D) İnce düşünceli biri olduğu için herkesçe seviliyordu.

5. Aşağıdaki sözcük çiftlerinden hangisi eş anlamlı değildir?

- A) Güzel - hoş
- B) Hızlı - çabuk
- C) Büyük - küçük
- D) Yardım - destek

6. "Yaprakların hışırtısı ve derenin şırıltısı bizi sakinleştirdi." cümlesinde kaç tane yansıma sözcük vardır?

- A) 1
- B) 2
- C) 3
- D) 4

1. KONU: SÖZCÜKTE ANLAM

7. "Ağır ağır çıkacaksın bu merdivenlerden." cümlesindeki ikileme nasıl oluşturulmuştur?

- A) Zıt anlamlı sözcüklerin yan yana getirilmesiyle
- B) Aynı sözcüğün tekrarlanmasıyla
- C) Yansıma sözcüklerin tekrarlanmasıyla
- D) Eş anlamlı sözcüklerin yan yana getirilmesiyle

8. "Yüreği ağzına geldi" deyiminin anlamı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Çok acıkmak
- B) Çok korkmak veya dehşete düşmek
- C) Çok sevinmek
- D) Çok yorulmak

9. Varlık → Canlı → İnsan → Sanatçı → ----
Yukarıdaki sözcük sıralamasında boş bırakılan yere hangisi gelmelidir?

- A) Erkek
- B) Ressam
- C) Orhan Pamuk
- D) Yazar

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde nicel anlamlı bir sözcük nitel anlam kazanmıştır?

- A) Sınıfta otuz beş öğrenci vardı.
- B) Kısa boylu biri olmasına rağmen sahnede çok dikkat çekiyordu.
- C) Bu adam çok derin bir insandır, sözlerini hep düşünerek söyler.
- D) Beş kilometre yürüyüş yaptı her sabah.

11. "Umut, karanlık bir tünelin sonundaki ışıktır." cümlesinde "umut" sözcüğüyle ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Somut bir varlığa karşılık gelir.
- B) Duyularla algılanabilir bir kavramdır.
- C) Soyut bir kavramın somutlaştırılmasına örnek verilmiştir.
- D) Gerçek anlamıyla kullanılmıştır.

12. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcüğün yerine parantez içindeki sözcük kullanılamaz?

- A) Çocuk çok akıllıydı. (zeki)
- B) Hava bugün soğuk. (serin)
- C) Kitabı hızla okudu. (çabucak)
- D) Yorgun görünüyorsun. (bitkin)

1. KONU: SÖZCÜKTE ANLAM

13. "Ben bu işi bilirim." ve "Benleri ona ayrı güzellik katıyordu." cümlelerindeki "ben" sözcükleri için aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Eş anlamlı sözcüklerdir.
- B) Sesteş sözcüklerdir.
- C) Zıt anlamlı sözcüklerdir.
- D) Aynı sözcüğün farklı çekimleridir.

14. "Gözünü budaktan sakınmamak" deyimini aşağıdakilerden hangisi

- A) Ağaçtan korkmamak
- B) Hiçbir şeyden çekinmemek, gözü pek olmak
- C) Dikkatli ve temkinli davranmak
- D) Doğayı sevmek

15. "Çoluk çocuk hep birlikte pikniğe gittiler." cümlesinde "çoluk çocuk" ikilemi ne anlam taşımaktadır?

- A) Sadece çocuklar
- B) Aile bireyleri, büyük küçük herkes
- C) Yaşlılar ve gençler
- D) Komşular ve arkadaşlar

16. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük özel anlamı olarak kullanılmıştır?

- A) Antalya'da yazlar çok sıcak geçer.
- B) Köyde bir çam ağacının altında oturdular.
- C) Meyve yemeyi çok sever.
- D) Çocuk oyun oynamayı çok severdi.

17. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde zıt anlamlı sözcükler bir arada kullanılmıştır?

- A) Çocuk koşarak geldi ve durdu.
- B) Güzel ve çirkin olan her şeyi kabullendi.
- C) Kitabı aldı ve masaya götürdü.
- D) Sabah uyandı ve hazırlandı.

18. "Özgürlük" sözcüğünün eş anlamlısı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bağımlılık
- B) Hürriyet
- C) Esaret
- D) Kölelik

19. Aşağıdaki sözcüklerin hangisi yansıma değildir?

- A) Hışırta
- B) Gümbürtü
- C) Şırıltı
- D) Işıltı

1. KONU: SÖZCÜKTE ANLAM

20. "Uzun bir yol yürüdük, yorulduk ama mutlu döndük." cümlesinde "uzun" sözcüğü hangi anlamda kullanılmıştır?

- A) Nitel anlam - boyun uzunluğunu ifade eder.
- B) Nicel anlam - mesafeyi ölçülebilir biçimde ifade eder.
- C) Mecaz anlam - zaman uzunluğunu ifade eder.
- D) Soyut anlam - duyguyu ifade eder.

21. "Yaşlı adam, soluk soluğa merdiveni çıktı." cümlesinde "soluk soluğa" yerine aşağıdakilerden hangisi kullanılabilir?

- A) Neşeli neşeli
- B) Nefes nefese
- C) Ağır ağır
- D) Yavaş yavaş

22. "Eli kulağında" deyimini aşağıdakilerden hangisini ifade eder?

- A) Bir şeyi dikkatle dinlemek
- B) Çok yakın, neredeyse gerçekleştirmek üzere olan
- C) Elleri ve kulakları büyük olan
- D) Çok meraklı olan

23. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük soyut anlamlıdır?

- A) Bahçedeki çam ağacı, her mevsim yeşil kalır.
- B) Annesinin sevgisi, onu her zaman ayakta tuttu.
- C) Masanın üzerindeki kitabı, rafına kaldırdı.
- D) Çocuk, koşarak kapıya doğru ilerledi.

24. "Dil" sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde diğerlerinden farklı anlamda kullanılmıştır?

- A) Türk dili, çok zengin bir dildir.
- B) Dil, insanların birbirleriyle iletişim kurmasını sağlar.
- C) Dili yandı çünkü çorbayı çok sıcak içti.
- D) Her milletin kendine özgü bir dili vardır.

25. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde somutlama sanatı yapılmıştır?

- A) Çocuk, bahçede oynayan arkadaşlarına baktı.
- B) Korkusu içini kemirip duruyordu.
- C) Öğretmen tahtaya uzun bir cümle yazdı.
- D) Sabah erkenden kalktı ve işe gitti.

26. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük nicel anlam taşımaktadır?

- A) Güzel bir gün geçirdik.
- B) Masada üç fincan çay vardı.
- C) Mavi patiskaları izledim.
- D) Yorgun bir yüzle baktı bize.

1. KONU: SÖZCÜKTE ANLAM

27. (I) Bir nisan akşamı ve güneşin gölgesi eski konağın avlusuna ağır ağır inerken rüzgâr paslı kapıyı gıcırdatacak araladı. (II) Yıllardır kimsenin dokunmadığı tahta merdivenler, her adımda geçmişten kopup gelen bir hatıra gibi inledi. (III) Saçları iki yana örülmüş, gözleri çipil çipil olan genç kız, dedesinden kalan sararmış mektubu eline alınca kalbinin en kuytu yerinde sıcak bir sızı hissetti. (IV) Odadaki kırık ayna, solgun yüzleri ve dağınık eşyaları sessizce çoğaltıyordu. (V) O an anladı ki bazı ayrılıklar, insanın omzuna görünmez ama ağır bir taş çöker.

Bu metin için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I. cümlede yansıma sözcük kullanılmıştır.
- B) III. cümlede "sıcak" sözcüğü mecaz anlamda kullanılmıştır.
- C) IV. cümlede somut anlamlı sözcüklere yer verilmiştir.
- D) V. cümlede "çöker" sözcüğü yalnızca gerçek anlamıyla kullanılmıştır.

28. (I) Ege'nin sahil kasabasıydım ; denizin kucağına doğru yürüyordum ve balıkçılar da sessizce kıyıya yaklaşıyordu. (II) Yaşlı balıkçı, ağlarını toplarken yüzündeki çizgilerde yılların yorgunluğunu ve sabrını taşıyordu ve bana Halikarnas Balıkçısı'nı anımsattı. (III) Sandala doğru yaklaştı küçük çocuk, denizin yüzüne düşen güneş ışıklarını izlerken her parıltıyı saklı bir masal sanıyordu. (IV) Balıkçı amca eline bir gül aldı ve sandalın üzerine bıraktı ve gözlerinden süzülen yaşları saklamaya çalıştı. (V)Yosun kokan Balıkçı amca, "Ne kadar acı çekersen çek, yine de hayata gülmeyi unutma." diyerek çocuğun omzuna dokundu.

Bu paragrafta geçen "yüz" ve "gül" sözcükleriyle ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) II ve III. cümledeki "yüz" sözcükleri aynı anlamda kullanılmıştır.
- B) IV ve V. cümledeki "gül" sözcükleri sesteş sözcüklere örnektir.
- C) V. cümledeki "gülmek" sözcüğü somut anlamlıdır.
- D) III. cümledeki "yüz" sözcüğü mecaz anlamıyla kullanılmıştır.

29. Küçük çoban uzak dağların ardında, sislerin usulca örttüğü küçük bir köyde yaşardı. Her sabah kuş sesleriyle uyanırdı. Öyle bir köydü ki girişindeki yaşlı çınar, gölgesinde dinlenen insanlara yıllardır sessiz bir dost gibi kollarını açardı. Çınarın dallarında konaklayan serçeler, gün doğmadan önce ince ve telaşlı ötüşlerle gökyüzünü doldururdu. Bahçelerde açan laleler, sümbüller ve menekşeler, toprağın içinden yükselen renkli bir sevinç gibiydi. Çoban ve köyün çocukları, her bahar canlıların uyanışını izlerken doğanın büyük düzenine ve varlığına hayran kalırlardı...

Bu paragraftaki sözcüklerden hareketle aşağıdaki sıralamalardan hangisi genelden özele doğru yapılmıştır?

- A) Serçe → kuş → canlı → varlık
- B) Varlık → canlı → kuş → serçe
- C) Lale → çiçek → bitki → canlı
- D) Çınar → ağaç → bitki → varlık

30.

Sokaktayım, kimsesiz bir sokak ortasında;
Yürüyorum, arkama bakmadan yürüyorum.
Yolumun karanlığa sapanan noktasında,
Sanki beni bekleyen bir hayal görüyorum.
Kara gökler kül rengi bulutlarla kapanık;
Evlerin bacasını kolluyor yıldırımlar.
İn cin uykuda, yalnız iki yoldaş uyanık;
Biri benim, biri de serseri kaldırımlar.

Necip Fazıl KISAKÜREK

Bu şiirin dil ve anlatımı için aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Birden fazla soyut kelime vardır.
- B) Nicel ve nitel anlamlı sözcük kullanılmıştır.
- C) Zıt durumlar sezdirilmiştir.
- D) Somut kelimeler soyut anlamlarda kullanılmıştır.

31. (I) Şehrin kalabalığından kaçan yaşlı kadın, yıllar sonra çocukluğunun geçtiği eski mahalleye döndüğünde sokakların bile yaşlandığını hissetti; yorgunluğu sanki asfalta işlemiştir. (II) Bir zamanlar neşeyle koştuğu uzun yol, şimdi ona bitmeyecek kadar hüznü ve sessiz görünüyordu. (III) Köşedeki fırından yükselen sıcak ekmek kokusu, geçmişin kapısını usulca aralayan görünmez bir anahtar gibiydi. (IV) Çocukken büyük sandığı evler küçülmüş, küçük gördüğü ayrılıklar ise içinde büyüyüp koca bir boşluğa dönüşmüştü. (V) Kadın, eski kapının önünde durup "İnsan bazen bir yere değil, kaybettiği zamana dönmek ister." diye düşündü.

Bu metinle ilgili aşağıdaki yorumlardan hangisi yanlıştır?

- A) I. cümlede "kalabalık" sözcüğü somut bir durumu karşılamaktadır.
- B) II. cümlede "uzun" sözcüğü nicel anlam taşımaktadır.
- C) III. cümlede "sıcak" sözcüğü gerçek anlamda kullanılmıştır.
- D) IV. cümlede "büyük" ve "küçük" sözcükleri yalnızca nicel anlamda kullanılmıştır.

32. (I) Bursa'nın uzun sokağındaki eski kütüphanenin yüksek rafları arasında dolaşan çocuk, kitapların yalnızca sayfalarından değil, saklanmış hayat seslerinden oluştuğunu düşünüyordu. (II) Raflardan birinde duran kalın bir romanı eline alınca kitabın kapağındaki soluk resim onu uzak zamanlara çağırırdı. (III) Sessiz salonda yalnızca duvardaki saatin tik takları duyuluyor, bu ses çocuğun merakını daha da büyütüyordu. (IV) Kitabın ilk sayfasında "Cesaret, karanlığın yokluğu değil; karanlığa rağmen yürüyebilmektir." yazıyordu. (V) Çocuk o gün, bazı kelimelerin insanın içinde görünmeyen kapılar açacak kadar güçlü olduğunu fark etti.

Bu paragrafla ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) II. cümlede "kalın" sözcüğü nicel anlamlıdır.
- B) III. cümlede yansıma sözcük vardır.
- C) IV. cümlede "cesaret" sözcüğü soyut anlamlıdır.
- D) V. cümlede "kapılar" sözcüğü gerçek anlamıyla kullanılmıştır.

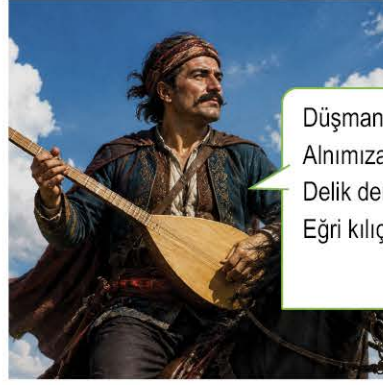
1. KONU: SÖZCÜKTE ANLAM

33.

Doğru yola gittin ise
Er eteğin tuttu isen
Bir hayır da ettin ise
Birine bindir az değil

Yunus Emre

Düşman geldi tabur tabur dizildi
Alnımıza kara yazı yazıldı
Delik demir çıktı mertlik bozuldu
Eğri kılıç kında paslanmalıdır

Köroğlu

Bu iki şiirdeki sözcükler özelliklerine göre karşılaştırıldığında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Her iki şiirde de aynı dizilerde eşsesli kelime bulunur.
- B) Temaları bakımından aynıdır.
- C) İki şiirde de zıt kelimeler bir arada kullanılmıştır.
- D) İkisinin eş anlamlı kelimeler kullanılmıştır.

34. (I) Bulut sabahleyin, ilk kez bir tütün çubuğundan tüterek donakalmış ince bir duman gibi görünüyordu; sanki gökyüzünün mavi tenine kondurulmuş koyu bir ben gibiydi. (II) Koca dağ, o eşsiz doruklarından yükselen bu dumanla adeta derin bir sabah keyfi yapıyor, etrafa tarifsiz bir huzur yayıyordu. (III) Bir zaman sonra dumanın üst kısmı genişledi; bulut şimdi Ağrı'nın haşmetli zirvesinde bir sorguç gibi duruyor, dağın göğe dönük vakur yüzünde asılı gizemli bir düş gibi parlıyordu. (IV) Kuşluk vaktinde bir ucu dağa ilmiklenmiş, diğer ucu havanın boşluğunda bir püskül gibi sarkarken dağın eteğinde şırıldayan soğuk çayın sesine karışan tatlı bir özlem fısıldıyordu. (V) Bir ara dağdan bir iki mızrak boyu ayrıldı; gökyüzünün sonsuzluğunda dimdik, zarif ve mağrur bir şekilde süzölmeye devam ediyordu.

Bu metinden hareketle

- I. Bütün cümlelerde eşsesli sözcük vardır.
- II. Dördüncü cümlede birden fazla yansıma sözcük bulunur.
- III. Beşinci cümlede nicel anlamlı bir sözcük vardır
- IV. Bütün cümlelerde nitel anlamlı sözcük kullanılmıştır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız IV
- C) II ve III
- D) I, II, III ve IV

1. KONU: SÖZCÜKTE ANLAM

35. İskender Pala'nın öğrencileri ve yakınları bilir ki onunla yapılan sohbetlerin yankısı (etkisi) ömre yayılır. Bir ders saati öğle vaktinde biraz da yorgun düşmüşken İskender Pala'nın pratik (kullanışı rahat) bir öğüdü çınlamıştı kulağımda. İrili ufaklı cümleleri sık sık düşerdi aklıma. Hoca'nın kulak ardı ettiğiniz (dikkate almadığınız) bir sözü varsa bir gün bir yerde muhakkak karşınıza çıkardı. Şaşırtıcı (heyecan verici) sezgi gücü ve bilgeliği onu tanıyan birçok kişiyi derinden etkilemiştir.

Bu parçadaki numaralanmış sözlerden hangisinin anlamı parantez () içinde verilen açıklamayla uyusmamaktadır?

- A) I B) II C) III D) IV

36. Şair, son şiir kitabında geçmiş zamanların namelerini kullanmaktan vazgeçmiyor. Şiirlerinin dış yapısına baktığınızda o ağırbaşlı dilin ritmini ve klasik uyak düzenini görüyorsunuz. Ancak bu şiirlerin içine daldığınızda, yüz yıllar öncesinin saray hayatını veya klasik aşk acılarını değil, modern insanın yalnızlığını, metropol hayatının karmaşasını ve çağdaş dünyanın varoluşsal sancılarını buluyorsunuz. Yazarın aruzun o tanıdık kalıplarını günümüzün dertlerini anlatmak için kullanması, eleştirmenler tarafından eskinin bedenine yeninin ruhunun üflenmesi olarak değerlendiriliyor.

Bu parçada geçen "eskinin bedenine yeninin ruhunun üflenmesi" söz öbeğinin paragrafa kattığı anlam aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Eski ve yeni şiirin biçim bakımından yeni bir sentezin oluşması
B) Eski şiirin yeni şiirden içerik bakımından üstün olması
C) Biçim bakımından eski, içerik bakımından yeni şiirin özellikleri görülmesi
D) Geçmişin birikiminden yararlanıp içerik bakımından yeni şiirin oluşmasına olanak sağlama

37. • **Atmak:** Yazılmış bir şeyi göndermek, yollamak
• **Hafif:** Sıkıntısız, ferah, rahat olarak
• **Bırakmak:** Bir alışkanlıktan veya bir işten vazgeçmek

Bu kelimeler, aşağıdakilerden hangisinde açıklandığı anlamların bütünü karşılayacak şekilde kullanılmıştır?

- A) Üzerindeki kabanı atmak, hafif kıyafetlerini giymek ve düşüncelerini bir kenara bırakarak uyumak istiyordu.
B) Artık kullanılamayacağını anladığı telefonunu tamir etmeyi bırakıp daha hafif bir telefon almak için eskisini atmaya karar verdi.
C) Yazarın çalışmalarını hafife almaya bıraktığı için atmaya karar verdiği mesajı, tebrikler ile ona ilettili.
D) Ahmet yazdığı mektubu atınca hafiflediğini hissetti, artık bu duyguyu bırakmak için yeni bir sayfa açtı.

İZİNSİZ ÇOĞALTILAMAZ, BASILAMAZ

CEVAP ANAHTARI

Sayfa 5 - 6 Süreç İzleme Testi	Sayfa 7 Zenginleştiril- miş Test	Sayfa 11 - 12 Süreç İzleme Testi	Sayfa 13 Zenginleştiril- miş Test	Sayfa 17 Süreç İzleme Testi	Sayfa 18 - 19 Zenginleştiril- miş Test	Sayfa 23 - 24 Süreç İzleme Testi	Sayfa 25 Zenginleştiril- miş Test	Sayfa 29 - 30 Süreç İzleme Testi
1 B	1 D	1 C	1 B	1 D	1 D	1 D	1 A	1 A
2 D	2 D	2 A	2 B	2 C	2 B	2 D	2 C	2 B
3 D		3 A	3 D	3 D	3 D	3 D		3 C
4 D		4 B		4 D	4 B	4 D		4 C
5 C		5 C		5 D	5 B	5 B		5 D
6 A		6 A		6 B		6 D		6 A
7 A		7 A				7 A		7 A
8 C		8 D				8 A		8 C
9 B		9 B				9 C		9 A
10 D		10 C				10 D		10 B
11 C		11 D				11 C		
		12 D				12 D		
						13 D		
						14 B		

Sayfa 31 Zenginleştiril- miş Test	1. Konu Değerlendirme Testi								
1 C	1 C	16 B	31 D						
2 A	2 A	17 B	32 D						
3 D	3 C	18 B	33 B						
	4 D	19 D	34 D						
	5 C	20 B	35 D						
	6 B	21 B	36 C						
	7 B	22 B	37 D						
	8 B	23 B							
	9 B	24 C							
	10 C	25 B							
	11 D	26 B							
	12 B	27 D							
	13 B	28 B							
	14 B	29 B							
	15 B	30 D							